

EU og Internationalt
Den 9. marts 2023
FVM 250

SAMLENOTAT
Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023

1. Markedssituationen for landbrugsvarer
- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 3
2. Internationale handelsaftaler -forhandlinger på landbrugsområdet
- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 8
3. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om den fælles fiskeripolitik i dag og i morgen: En fiskeri- og havpagt mod bæredygtig, videnskabeligt baseret, innovativ og inklusiv fiskeriforvaltning
- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM (2023)103
Side 15
4. Kommissionens rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om implementeringen af Rådets forordning (EU) nr. 1379/2013 om den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter
- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 101
Side 20
5. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg samt Det Europæiske Regionsudvalg – EU handlingsplan: Beskyttelse og gendannelse af marine økosystemer for bæredygtigt og robust fiskeri
- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 102
Side 24
6. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Europæiske Regionsudvalg om energiomstilling af den europæiske fiskeri- og akvakultursektor
- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 100
Side 29

7. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2023/194 om fastsættelse af fiskerimuligheder for 2023 for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og om fastsættelse af sådanne fiskerimuligheder for visse dybhavsbestande for 2023 og 2024, for så vidt angår visse fiskerimuligheder for 2023 i EU- og ikke EU-farvande herunder tobis
- *Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023, men forventes vedtaget ved et kommende rådsmøde.*
KOM-dokument foreligger ikke
8. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om den Europæiske Unions geografiske betegnelser for vin, spiritus og landbrugsprodukter og kvalitetsordninger for landbrugsprodukter, om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/787 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1151/2012
- *Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023, men forventes vedtaget ved et kommende rådsmøde.*
KOM (2022) 134
9. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om mærkning af økologisk kæledyrsfoder
- *Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 13. juni 2022, men forventes vedtaget ved et kommende rådsmøde.*
KOM (2022) 659

Side 32

Side 36

Side 40

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

Den 20. marts 2023

1. Markedssituationen for landbrugsvarer

KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 19. januar 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Den russiske invasion af Ukraine påvirker markedssituationen for landbrugsvarer på en række områder med stigende priser på både fødevarer, foder, handelsgødning og energi. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Den generelle markedssituation for landbrugsvarer drøftes normalt hvert kvartal i Rådet (landbrug og fiskeri).

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Ifølge FN's Fødevare- og Landbrugsorganisations (FAO) fødevareprisindeks er de globale fødevarepriser i januar 2023 faldet med ca. 0,8 pct. fra december 2022. Faldet i indekset er fortsat drevet af faldende priser på madolie (2,9 pct.), foruden mejeri (1,4 pct.) og sukker (1,1 pct.). Priserne på korn og kød er stabile med hhv. prisstigning på 0,1 pct. og prisfald på 0,1 pct.

Markedssituationen for handelsgødning

På baggrund af oplysninger fra erhvervet forventes de fleste danske landmænd på nuværende tidspunkt at have anskaffet den nødvendige handelsgødning for indeværende produktionsår. I forhold til at finde anvendelige erstatninger for russisk fosforgødning findes de f.eks. hos alternative leverandører som Marokko og Tyskland, men hvor der er hhv. høje niveauer af Cadmium og en grænseværdi for Cadmium, der ligger over den danske. Høje niveauer af allerede eksisterende fosfor i jorden og tilførsel af husdyrgødning kan i nogen grad opveje for manglende fosforgødning. Generelt set forventes mindre tab i udbyttet som følge af mindre forbrug af gødning.

Markedssituationen for korn og proteinafgrøder

Det Internationale Kornråds (IGC) seneste prognose fra februar 2023 skønner, at produktionen i det indeværende produktionsår 2022/23 vil falde med 1,8 pct. i forhold til 2021/22. Dette er en nedjustering med 0,4 pct. fra januar 2023, hvilket især er drevet af fald i forventningerne til majsproduktionen i USA og Argentina, som kun delvist opvejes af positive forventninger til produktion af hvede, byg og havre. Den samlede produktion vil fortsat være den næststørste registrerede høst. Det skønnes, at det globale kornforbrug for første gang siden 2015/16 vil falde med 1,2 pct. som følge af en periode med stigende priser. Særligt forventes forbruget af korn til foder at falde med 2,1 pct. De globale kornlagre forventes i 2022/23 at falde til det laveste niveau i otte år, hvilket primært skyldes nedjusterede majs lagre. Den globale handel med korn er på niveau med januar 2022 og forventes nu at ligge på 4,1 pct. under sidste år, hvilket hovedsageligt skyldes et fald i handlen med majs og byg. Globale priser på de vigtigste kornafgrøder opgjort fra januar til februar 2023 har udviklet sig for hvede med en stigning på 1,4 pct., for

majs med en stigning på 1,4 pct. og for byg med et fald på 0,6 pct. Indekset falder samlet med 0,7 pct. grundet stigende priser for øvrige afgrøder.

I forhold til situationen i Ukraine har Ruslands invasion haft alvorlige konsekvenser for markedsdynamikken, herunder særligt adgang til dyrkningsområder i russisk besatte områder og risici forbundet med arbejdet og transport af afgrøder. Alt dette gør, at der er store usikkerheder forbundet med estimater. Produktionen forventes i 2022/23 for alle de vigtigste afgrøder at ligge under 2020/21, inden krigens start med fald på 0,9 pct. for hvede, 15,8 pct. for majs og 17,2 pct. for byg. I forhold til sidste år 2021/22 forventes der i Ukraine i 2022/23 en mindre produktion på 23,7 pct. for hvede, 39,5 pct. for majs og 33,8 pct. for byg. Der er samlet tale om et meget stort fald i produktionen sammenlignet med situationen før Ruslands invasion på 10,2 pct. Eksporten forventes fortsat at falde betydeligt i forhold til 2020/21 før krigen, herunder med 16,9 pct. for hvede, 17,6 pct. for majs og 46,3 pct. for byg. I forhold til 2021/22 forventes Ukraines eksport at falde med 25,9 pct. for hvede, 19,8 pct. for majs og 60,3 pct. for byg.

Ukraines andel af global produktion i 2022/23 vurderes i IGC's seneste prognose fra februar 2023 at komme til at udgøre 2,6 pct., herunder 3,2 pct. for hvede, 2,2 pct. for majs og 4,3 pct. for byg. Ukraine er desuden en storeksportør af foder til EU, hvor særligt sektorerne for fjerkræ og svin bliver ramt af den manglende ukrainske eksport. Mange afrikanske og nogle mellemøstlige lande får en stor andel af deres korn fra Ukraine, hvorfor krigen har konsekvenser for deres adgang til og prisen på fødevarer. Nordafrika er et særligt sårbart område, da deres høst af hvede og byg i 2022/23 forventes at falde kraftigt.

Ukraines produktion af solsikkefrø forventes i 2022/23 at falde til 12 mio. tons svarende til et fald på 8,4 pct. fra 2020/21. I forhold til 2021/22 forventes Ukraine produktion i 2022/23 at falde med 26,7 pct. Eksporten af solsikkefrø fra Ukraine i 2022/23 er fra januar 2023 opjusteret med 25 pct. til 2,3 mio. tons, svarende til ca. 50 pct. af den globale handel. Størstedelen af Ukraines eksport går til EU.

Eksport af korn fra Ukraine

Kommissionen fremlagde i maj 2022 en meddelelse om alternative fragtruter ("solidaritetsbaner", KOM (2022)217). Tiltaget havde til hensigt at udbygge alternative fragtruter for korneksport ud af Ukraine, der omgik den russiske flådeblokade i Sortehavet. Det er med tiltaget lykkedes at øge eksporten af korn fra Ukraine. For at styrke de alternative fragtruter fremlagde Kommissionen, Den Europæisk Investeringsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og Verdensbanken samt Ukraine, Tjekkiet, Polen, Rumænien, Slovakiet og Moldova den 11. november 2022 en fælles erklæring, hvor der tilsammen mobiliseres 1 mia. euro i perioden 2022-23.

Rusland og Ukraine indgik den 22. juli 2022 parallelle aftaler med FN og Tyrkiet om eksport af korn fra Ukraine via tre ukrainske havne ved Sortehavet. Aftalerne var midlertidige og blev forlænget den 17. november 2022 efter stort internationalt pres på Rusland. De nuværende aftaler er forlænget med 120 dage til og løber ud den 18. marts 2023. Ifølge FN's koordinationscenter (JCC) er der den 22. februar 2023 blevet eksporteret 22,1 mio. tons korn via sortehavsruterne, heraf 21,9 mio. tons fra Ukraine. Sortehavsftalerne har således haft en stor betydning for, at kornpriserne har været faldende. På det seneste ses dog, at Rusland har forsøgt at forhindre en effektiv udnyttelse af aftalerne ved at forsinke kontrollen med skibe, der indsejler til Sortehavet med henblik på at afhente og udskibe ukrainske landbrugsvarer.

Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter

Mælkeindvejningen i EU i kalenderåret 2022 blev stort set identisk med indvejningen i 2021. Markeds-situationen for mælk og mejeriprodukter har igennem den seneste tid generelt set en markant forøgelse, hvor mælkeprisen i december 2022 lå på 57,4 cent/kg, hvilket historisk er en rekordhøj pris. Den danske mælkepris (Arla-noteringen) toppede i november 2022 på 445,3 øre/kg for konventionel mælk og 486,7 øre/kg for økologisk mælk. Nu er prisen nede på 385 øre/kg for konventionel mælk og 427,1 øre/kg for økologisk mælk. Produktpriserne i EU er nu faldende omend fra et meget højt niveau. Det hænger sammen med vigende efterspørgsel fra forbrugerne. Medio februar 2023 lå prisen på skummetmælkspulver på 255 euro/100 kg. Det er 29 pct. under prisen samme tid i 2022, og smørprisen lå på 497 euro/100 kg., hvilket er 16 pct. under prisen samme tid i 2022.

Markedssituationen for svinekød

Produktionen af svinekød i EU faldt 5,2 pct. i perioden januar-november 2022 i forhold til samme periode af 2021. EU's marked for svinekød er præget af høje priser. I løbet af 2022 er priserne steget betydeligt på grund af det faldende udbud og stigende inputpriser. Prisen var således i uge 6 i 2023 på 214,9 euro/100 kg. Det er historisk en høj pris og 60 pct. højere end samme tid sidste år. Den danske notering følger nogenlunde samme tendens. Den er i uge 10 i 2023 på 12 kr./kg. Smågriseprisen i EU har fulgt et lignende mønster. I uge 6 i 2023 var prisen 72,6 euro/stk., hvilket er 100 pct. mere end på samme tid sidste år. Svinesygdommen afrikansk svinepest er fortsat en udfordring for EU. Den har medført, at en række vigtige eksportlande, herunder Kina, har lukket for import af svinekød fra en række medlemsstater i EU, herunder Tyskland.

På rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 21. februar 2022 meddelte Kommissionen, at der var nedsat en europæisk refleksionsgruppe for svinekød. Baggrunden var den vanskelige situation, som sektoren på det tidspunkt befandt sig i på grund af eftervirkninger af covid-19-restriktioner, faldende eksport til Kina, afrikansk svinepest og stigende inputpriser samt manglende tilpasning af udbuddet. Den russiske invasion af Ukraine forværrede denne situation. Gruppen bestod af eksperter fra samtlige medlemsstater og repræsentanter fra en række organisationer. Emnerne, der blev drøftet, var 1) sektorens socioøkonomiske dynamik, 2) miljø og klima 3) dyresundhed- og velfærd. I gruppens rapport til Kommissionen anbefales vedrørende sektorens socioøkonomiske dynamik en bedre integration i sektoren, bedre brug af instrumenterne i den fælles landbrugspolitik, at undgå afhængighed af et enkelt stort eksportmarked og fremme brugen af protein fremstillet i EU. Vedrørende miljø og klima peges der bl.a. på bevidsthed hos producenterne om bæredygtigt jordbrug, herunder håndtering af gødning og reduktion af emissioner. Vedrørende dyresundhed og -velfærd peges bl.a. på en videnskabelig tilgang til regulering.

Markedssituationen for oksekød

I perioden januar-november 2022 faldt EU's produktion regnet i tons oksekød med 2,0 pct. i forhold til samme periode af 2021. I 2022 har prisniveauet generelt udviklet sig stigende og var i uge 6 af 2023 på 516,7 euro/100 kg, hvilket er 15,1 pct. højere end samme tid året før. Prisniveauet er betydeligt over gennemsnittet for de seneste tre år. EU's eksport faldt med 6,4 pct. i perioden januar-november 2022 sammenlignet med samme periode af 2021. EU's import steg med 26 pct. i samme periode af 2022 i forhold til 2021. Tallene er inklusiv Storbritannien, som er EU's største samhandelspartner for oksekød.

Markedssituationen for fjerkrækød

Markedssituationen i fjerkræsektoren er karakteriseret ved stigende priser. Primo juni 2021 lå prisen på 204 euro/100 kg. I uge 6 af 2023 var prisen på 256,0 euro/100 kg, hvilket er 14,7 pct. over prisen samme tid sidste år og betydeligt over gennemsnittet for 2016-21. De høje kornpriser påvirker dog producenterne indtjening negativt. EU er fortsat nettoeksportør af fjerkrækød målt både i mængde og værdi. Fugleinfluenza er fortsat et problem for fjerkræsektoren. I maj 2022 blev begrænsninger for import fra Ukraine ophævet. I perioden maj-januar 2022 er EU's import fra Ukraine på 148.000 tons. Det er en stigning på 62 pct. i forhold til samme periode i 2021. Til sammenligning var EU's samlede import i 2022 (inklusiv Storbritannien) på 522.000 tons.

Eksport generelt

EU's landbrugseksport steg med 7,3 pct. fra 2020 til 2021, mens landbrugsimporten til EU steg med 7 pct. EU's handelsoverskud på landbrugsområdet var i 2021 på 67,9 mia. euro (ca. 506 mia. kr.), hvilket er en stigning på 8 pct. i forhold til 2020.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Der er ikke redegjort for konsekvenser i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag. Der er således ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser af punktet, ligesom beskyttelsesniveauet ikke påvirkes

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i §2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer forventer overordnet set yderligere stigninger i produktionsomkostninger for alle sektorer som følge af den aktuelle situation i Ukraine. Krigen har åbenlyse konsekvenser for eksporten til Rusland og Ukraine, men den medfører også ændringer i fragtruter til øvrige eksportmarkeder og store udfordringer med at sikre forsyningssikkerheden.

Mælkeindvejen i EU sluttede i 2022 af med stigninger i de sidste fire måneder, men for hele kalenderåret 2022 endte indvejen stort set på samme niveau som i 2021. For markedssituationen for mælk og mejeriprodukter er der gennem hele 2022 sket en markant forøgelse, hvor afregningsprisen for mælk i Danmark i december 2022 lå på 61 eurocent/kg for konventionel mælk og 67 eurocent/kg for økologisk mælk. Siden er afregningsprisen faldet med 8 eurocent/kg for både konventionel og økologisk mælk. Dette skyldes at markedspriserne i EU nu har været mere eller mindre konstant faldende siden oktober 2022. Det hænger sammen med vigende efterspørgsel fra forbrugerne. Primo marts 2023 lå prisen på skummetmælkepulver på 260 euro/100 kg. Det er 28 pct. under prisen i oktober 2022, og smørprisen lå på 485 euro/100 kg., hvilket er 32 pct. under prisen i oktober.

De høje mælke- og mejeripriser skal ses i sammenhæng af de markant højere produktionsomkostninger hos både landmanden og mejerierne, hvorfor landmanden og mejeriets margin ikke nødvendigvis afspejles i prisudviklingen. Tendensen i første kvartal 2023 viser faldende råvare- og afregningspriser.

Dette skyldes både at indvejsningen er begyndt at stige i EU, men ikke mindst at der er sket et fald i forbruget af mejeriprodukter, da den stigende inflation har medført, at befolkningens leveomkostninger er steget.

For svinekød har situationen i Ukraine ligeledes skabt stor usikkerhed i markedet med stærkt stigende inputpriser (foder, energi, fragtrater mv.), hvilket har forringet bytteforholdet markant. Den danske notering er aktuelt 12 kr. Fremadrettet i 2023 er der udsigt til slagtninger i EU, der vil ligge lavere end året før. Det fortsat dårlige bytteforhold samt vigende markeder i Asien, herunder Kina der fortsat slår gennem i Danmark. I løbet af februar 2023 er der blevet offentliggjort svinetællinger for alle EU-landene. Samlet for EU er der ved december-tællingen registreret en nedgang i totalbestanden af svin på 5,8 pct., mens avlsbestanden i form af drægtige søer er nede med 5,5 pct.

Den danske produktion af smågrise har i 2022 lidt under ganske lave smågrisepriser i store dele af året. Danmark har mange af disse smågriseproduktioner, der lever af at sælge deres smågrise. Når det gælder slagtesvin, betød en meget konkurrencedygtig dansk notering for slagtesvin i 2020 og 2021, at mange ældre og nedslidte slagtesvinestalde herhjemme blev taget i brug i disse år. Disse nedslidte slagtesvinestalde er nu lukket i stor stil i 2022. Ved december-tællingen var der således en nedgang på hele 16,6 pct. i den danske bestand af slagtesvin.

Det samlede resultat af svinetællingerne i EU fra december 2022 bekræfter, at der fortsat i 1. halvår 2023 er udsigt til slagtninger af grise i EU, der vil ligge markant lavere end året før. Men når vi kommer ud i 2. halvår 2023, kan vi forvente at se en stabilisering af slagtningerne i EU og formentlig også slagtninger, der vil begynde at ligge højere end året før. De nuværende høje priser for smågrise må forventes at betyde, at mange af de søer, der midlertidigt blev fjernet fra produktionen i dårlige tider, igen erstattes af nye søer.

I november 2022 blev der i EU slagtet ca. 2 mio. kvæg, hvilket svarer til et fald på 3,9 pct. sammenlignet med november 2021. Selvom man ønsker flere dyr til slagtning, har de lave slagtetal i hele Europa også en positiv side, idet efterspørgslen nu mere eller mindre matcher. Det stabile salg skyldes generelt et fint mix i ordrerne fra detail i Danmark til eksporten i både Sverige såvel som Sydeuropa. Danmarks kvægslagtning udgør ca. 2 pct. af det samlede EU-tal. Konkurrencen er stadig hård, hvorfor det er væsentligt at være ekstra opmærksomme på de ordrer, der leveres fra de danske producenter.

Dansk eksport af okse- og kalvekød er i november 2022 steget med ca. 7,2 pct. sammenlignet med 2021. Tallene fra januar 2023 viser, at der i alt blev eksporteret 9.307 danske kvæg, hvilket udgør en stigning op 29,4 pct. i den samlede eksport sammenlignet med januar 2022.

Dansk import af okse- og kalvekød samt oksekødsprodukter er faldet med 10 pct. i november 2022 (målt i mio. kr.) sammenlignet med november 2021, hvilket svarer til et fald målt i tons på 24,6 pct. Slagteriernes noteringer er fortsat uændret i alle kategorier.

For fjerkrækød dækker stigende priser langt fra den stigende tendens til højere produktionsomkostninger til foder, energi og lønninger, der udgør 80-90 pct. af de samlede produktionsomkostninger. Disse omkostningskomponenter forventes at stige 20-30 pct. over de kommende måneder mens metal og plastikmateriale til pakninger af kyllingeprodukter ligeledes udsættes for prisstigninger på op til 40 pct. Dertil kommer, at svækket eksport til tredjelande fra EU grundet restriktioner på grund af fugleinfluenza medfører større afsætning på det indre marked og dermed større mængder med deraf følgende fald i priserne. Dette lægger således pres på indtjeningen i eksportvirksomhederne, der har afsat større mæng-

der på det indre marked til lavere priser. Desuden opleves større grad af protektionisme, hvor både covid-19 og udbrud af fugleinfluenza bruges på en række destinationer til at lukke for eksport fra Danmark og EU generelt med det formål at øge den nationale selvforsyningsgrad.

EU's fjerkræsektor er bekymret over den stigende import af fjerkrækød og æg fra Ukraine, der siden den fulde told og kvote liberalisering den 4. juni 2022 har medført en stigning i importen. For hele 2022 (og primært fra juni 2022) er stigningen i importen på 80 pct. sammenlignet med 2021 og 143 pct. for frosset fjerkrækød til i alt 163.675 tons. Hvis denne importstigning og ensidige ukrainske eksportsatsning mod EU fortsætter, er der risiko for at det væsentligt vil påvirke markedet i EU med stigende mængder af fersk kyllingekød og faldende priser, således at EU's producenter kommer yderligere under pres i forhold til at kunne kompenseres for de stigende råvarer og energipriser. Der vil således være behov for at følge importudviklingen tæt og indføre eventuelle foranstaltninger, såfremt EU's fjerkræsektor kommer under yderligere pres.

Den samlede import af æg fra Ukraine til EU steg i 2022 (primært fra juni) med 300 pct. til 22.233 tons sammenlignet med 2021, hvor importen af skalæg (friske æg) steg 446 pct. til 12.506 tons.

Det forventes, at importen af fjerkrækød og æg vil stige yderligere, hvilket vil sætte EU's fjerkræsektor under særligt pres med stigende mængder og faldende priser, hvilket forværres af, at EU's egen eksport er underlagt visse restriktioner som følge af fugleinfluenza. En eventuel forlængelse af den totale liberalisering af importen af fjerkrækød og æg fra Ukraine efter udløb af perioden den 4. juni 2023 vil således få væsentlige negative konsekvenser for EU's fjerkræsektor.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemsstater har fortsat stor fokus på udfordringerne som følge af den russiske invasion af Ukraine. Det forventes, at en række medlemsstater vil have fokus på at øge EU's kapacitet til at producere gødning på længere sigt for at sikre EU's og den globale fødevareforsyningsikkerhed. Flere medlemsstater efterspørger anvendelse af EU's landbrugsreserve og udbetaling af krisestøtte til landbrugssektoren i 2023.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen arbejder for at underbygge en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugssektor og et velfungerende indre marked. Regeringen arbejder samtidigt for velfungerende international handel, der også kan betyde større robusthed i de globale fødevareforsyningskæder. Regeringen lægger vægt på, at Kommissionen overvåger markedssituationen for landbrugsvarer som følge af Ruslands invasion af Ukraine. Regeringen støtter, at EU understøtter eksport af korn fra Ukraine.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 27. januar 2023 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 30. januar 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 19. januar 2023.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

2. Internationale handelsaftaler og -forhandlinger på landbrugsområdet KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 6. oktober 2022. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen orienterer generelt en gang i kvartalet om status for EU's regionale og bilaterale handelsaftaler og -forhandlinger samt multilaterale forhandlinger på landbrugsområdet. Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen orienterer generelt en gang i kvartalet om status for EU's regionale og bilaterale handelsaftaler og -forhandlinger samt multilaterale forhandlinger på landbrugsområdet.

Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Den russiske invasion af Ukraine medfører en række afledte konsekvenser, herunder for landbrugs- og fødevarerområdet. Krigen skaber usikkerhed om de globale forsyninger af centrale fødevarer og foder. Årsagen til dette er, at Ukraine er en stor producent af korn, og at markedet for handelsgødning er afhængig af gas, hvor prisen har været meget ustabil, hvilket har påvirket produktionen. Det Internationale Kornråd (IGC) forventede, at Ukraines andel i 2022 ville udgøre 12 pct. af den globale eksport af hvede, 18 pct. af den globale eksport af majs og 12 pct. af den globale eksport af byg.

I forsommeren 2022 sås der særligt kraftige prisstigninger for hvede på grund af forsyningschokket, der stammer fra Ukraines og Ruslands andel af hvedemarkederne, og fra prisstigninger i inputomkostninger, især i naturgas og kvælstofgødning. Hertil kommer, at Rusland er storproducent og eksportør af fødevarer og foderstoffer til det globale marked, men har indført forbud mod eksport af hvede og andre kornprodukter.

Det globale kornmarked er dog generelt i bedring, hvilket bl.a. skal ses i lyset af, at Ukraine øgede sin eksportkapacitet betragteligt i løbet af 2022 grundet EU's initiativ om alternative fragtruter ("solidaritetsbaner") samt FN-aftalerne med henholdsvis Ukraine og Rusland om udskibning af korn fra tre ukrainske havne ved Sortehavet. Ifølge FN's koordinationscenter (JCC) er der den 22. februar 2023 blevet eksporteret 22,1 mio. tons korn via sortehavsruterne, heraf 21,9 mio. tons fra Ukraine. Da en sammenlignelig mængde varer er blevet eksporteret via de alternative fragtruter, er eksporten samlet set tæt på førkrigsniveau. I starten af 2023 har der dog været udfordringer med forsinkede russiske kontroller af skibe i Sortehavet, hvilket har ført til ca. to tredjedele reduktion af mængden af landbrugsvarer, der eksporteres under sortehavsaftalerne. Aftalerne udløber som udgangspunkt den 18. marts 2023, med mindre parterne vælger at forlænge dem, ligesom de gjorde i november 2022.

Kommissionen har den 23. februar 2023 stillet forslag om en etårig forlængelse af forordningen om midlertidig ensidig handelsliberalisering for ukrainske varer eksporteret til EU. Forslaget omfatter midlertidig suspension af toldtariffer, toldkvoter samt indgangsprisordningen for frugt og grøntsager. Endvidere indgår suspension af EU's anti-dumping-tiltag og beskyttelsesforanstaltninger over for Ukraine. Formålet er at bidrage til at afhjælpe de økonomiske og handelsmæssige udfordringer for ukrainsk økonomi, der er opstået som følge af Ruslands invasion. Den gældende forordning udløber den 5. juni 2023. Forslaget indeholder en fremskyndet beskyttelsesforanstaltning, som indebærer, at Kommissionen løbende skal rapportere til medlemsstaterne om konsekvenserne af forordningen for så vidt angår priserne på EU-markedet. Kommissionen har på baggrund af en undersøgelse mulighed for at genindføre de suspenderede toldafgifter ved en gennemførelsesretsakt.

WTO-forhandlingerne

Uenigheder og mistillid blandt WTO's medlemmer kombineret med den anspændte relation mellem USA og Kina og senest Ruslands invasion af Ukraine lægger fortsat pres på det multilaterale handelssystem. Under WTO-møderne fordømmer EU, USA og ligesindede lande løbende det russiske angreb på Ukraine, ligesom man undgår forhandlinger, der involverer Rusland. Den samme gruppe lande har på grund af krigen frataget Rusland den MFN-status (mestbegunstigelsesstatus), som WTO's medlemmer ellers nyder i samhandelen.

Den mere grundlæggende krise i WTO handler blandt andet om manglende fremdrift i forhandlingssporer samt behov for opdatering af WTO's regelsæt. Landbrugsområdet har traditionelt været og er stadig et af de mest komplicerede områder med meget fastlåste positioner og kun begrænset fleksibilitet hos medlemmerne. Et andet udfordrende område er spørgsmålet om udviklingslandenes handelsvilkår i WTO. Fra et reformperspektiv er det mest akutte problem krisen i tvistbilæggesystemet, hvor appelorganet ophørte med at fungere den 10. december 2019 som følge af USA's blokering for udnævnelse af nye medlemmer. EU har længe rakt ud til den nuværende amerikanske administration med henblik på at finde en model for reform af appelorganet og i øvrigt revitalisere reformprocessen i WTO. På amerikansk foranledning og under amerikansk lederskab gennemførtes i 2022 en bred dialog mellem medlemslandene om mulighederne for reform af tvistbilæggesystemet med henblik på at nå til enighed om reformer senest i 2024.

Efter to udsættelser som følge af COVID-19 blev WTO's 12. ministerkonference (MC12) afviklet den 12.-17. juni 2022 i Genève. Overordnet set overraskede MC12 positivt og blev trods et vanskeligt udgangspunkt en af de mest succesfulde WTO-ministerkonferencer længe. De 164-medlemmer blev enige om en række resultater, der i sig selv er værdifulde, og som desuden også illustrerer WTO's evne til fortsat at levere nye multilaterale handelsregler og adressere brændende globale udfordringer som COVID-19 og fødevareforsyning. Betydningen heraf skal ses i lyset af den negative udvikling, som har præget organisationen i de senere år, og behovet for at genskabe tillid blandt medlemmerne forud for de vanskelige forhandlinger om WTO-reformer, som man nu har aftalt at sætte i gang.

Resultater fra ministerkonferencen omfatter en delaftale om miljøskadelige fiskerisubsidier, en beslutning om FN's Fødevareprogram (WFP) og en erklæring om fødevareforsyningsikkerhed. Efter mere end 20 års forhandlinger blev der indgået en delaftale om miljøskadelige fiskerisubsidier, som i første omgang bl.a. omfatter subsidier relateret til illegalt fiskeri (IUU) og overfiskede bestande. Forhandlingerne om begrænsning af subsidier, der bidrager til overkapacitet og overfiskeri, vil dog fortsætte hen mod MC13, og delaftalen vil som udgangspunkt falde bort fire år efter ikrafttrædelse, hvis det ikke lykkes at få en bredere aftale på plads. Dermed fastholdes presset på medlemmerne til at indgå en aftale, der leverer på det fulde mandat i verdensmål 14.6 om bæredygtighed i havene. I EU har man indledt processen frem mod ratificering af aftalen. Det forventes, at EU's ratifikation er på plads i løbet af 2023. Beslutningen om at undtage WFP's køb af fødevarer fra eksportrestriktioner er et bindende og vigtigt resultat, ikke mindst i den nuværende fødevarekrise. Herudover er det positivt, at den samlede WTO-kreds gennem erklæringen sender et klart budskab om vigtigheden af åbne fødevareforsyningskæder.

På MC12 blev der ikke opnået bredere resultater i landbrugsforhandlingerne. Det er sandsynligt, at landbrug vil blive mere dominerende på MC13, som ventes at finde sted i februar 2024 i Abu Dhabi. Ligeledes forventes udviklingsdagsordenen i stigende grad at dominere på tværs af forhandlinger, inklusiv i forhandlinger på landbrugsområdet.

Bilaterale handelsforhandlinger

EU og New Zealand annoncerede den 30. juni 2022 politisk enighed om en bilateral handelsaftale. Ud over en høj grad af gensidig handelsliberalisering sætter aftalen den hidtil mest ambitiøse standard for

handelspolitikens bidrag til bæredygtig udvikling. Endvidere indgår et kapitel om bæredygtige fødevarer-systemer for første gang i EU's handelsaftaler. Det omfatter bl.a. øget samarbejde om dyrevelfærds-standarder, initiativer om udfasning af antibiotika i den animalske produktion og samarbejde om reduktion af fødevaretab og madspild. Kommissionen har i februar 2023 forelagt den færdigforhandlede aftale til Rådets godkendelse. Undertegnelse af aftalen ventes inden udgangen af juni 2023. Aftalen skal endvidere forelægges Europa-Parlamentet med henblik på godkendelse.

EU og Storbritannien indgik den 24. december 2020 en Handels- og Samarbejdsaftale. Selvom aftalen formelt trådte i kraft den 1. maj 2021, er der fortsat udfordringer i forhold til at afbøde negative konsekvenser af Brexit med blandt andet overgangsordninger. Man valgte fra britisk side den 28. april 2022 at udskyde fødevareimportkontrollen for fjerde gang til udgangen af 2023. Det gælder grænsekontrol med forsendelser af fødevarer af animalsk oprindelse eller animalske biprodukter. EU og Storbritannien indgik den 27. februar 2023 en politisk principaftale ("Windsor Framework") om implementering af Nordirlandsprotokollen. Aftalen dækker blandt andet over varehandel, herunder told og sundheds- og plantesundhedsstandarder (SPS), medicin samt moms og afgifter. For fødevarer betyder principaftalen en sondring mellem varer med risiko for at blive videreeksporteret til Irland og det øvrige EU (goods at risk) og varer uden samme risiko (goods not at risk). Med aftalen vil varer uden risiko kunne importeres fra Storbritannien til Nordirland med forenklede procedurer. Der er i aftalen ligeledes forenklinger for forsendelse af pakker og kæledyr. For planter, træer og frø er der fundet en løsning i form af et plantesundhedsmærke. EU's regler for dyre- og plantesundhed vil fortsat gælde, mens Storbritanniens regler for tilsætningsstoffer i fødevarer vil finde anvendelse.

EU og Mercosur-landene (Argentina, Brasilien, Paraguay, Uruguay) indgik den 28. juni 2019 en politisk aftale om handelsdelen af en bredere associeringsaftale. I øjeblikket pågår den juridiske gennemgang og oversættelse til alle EU's sprog, hvorefter aftalen kan forelægges for Rådet og Europa-Parlamentet til godkendelse. Tidshorisonten er uvis, men der er med indsættelsen af præsident Lula i Brasilien skabt håb om fremdrift. Endvidere arbejder Kommissionen på en supplerende politisk erklæring med Mercosur om klima- og miljøforpligtelser, som skal fremme bæredygtighedselementerne i aftalen uden samtidig at genåbne den færdigforhandlede aftaletekst.

EU og Mexico blev primo 2020 enige om de sidste udeståender i forhandlingerne om en modernisering af den eksisterende frihandelsaftale fra 2000. Med moderniseringen af aftalen sikres yderligere liberalisering af handelen med varer og tjenesteydelser, reduktion af ikke-toldmæssige handelshindringer m.m. samt investeringsbeskyttelse som kendt fra handelsaftalen med Canada (CETA). Aftalen indeholder et ambitiøst bæredygtighedskapitel med stærke og juridisk bindende forpligtelser ift. miljø- og klimabeskyttelse samt arbejdstagerrettigheder og er den første EU-handelsaftale med specifikke bestemmelser om bekæmpelse af korruption og hvidvaskning. Aftalen forventes tidligst at blive behandlet i Rådet i efteråret 2022. Ratificering af aftalen udestår blandet andet grundet usikkerhed i forhold til aftalearkitekturen.

EU og Chile opnåede i december 2022 enighed om en modernisering af handelsdelen af den eksisterende associeringsaftale mellem parterne. Aftalen vil forbedre markedsadgang for handel og investeringer og vil herudover indeholde et bæredygtighedskapitel. Der pågår nu juridisk gennemgang og oversættelse af aftaleteksten, hvorefter den forventeligt forelægges Rådet i efteråret 2023.

Forhandlingerne med Australien blev igangsat i sommeren 2018, og der er nu afviklet 14 forhandlingsrunder. Parterne har udvekslet toldtilbud, og selvom der på det seneste har været fremgang i forhandlingerne, er der dog fortsat substantielle udeståender. Kommissionen sigter på snarligt at nå til slutspillet i forhandlingerne.

EU indledte i 2016 forhandlinger med Indonesien om en frihandelsaftale, som potentielt også vil indebære fordele for landbrugssektoren i EU. Der er afholdt 13 forhandlingsrunder. Fra dansk side arbejdes sammen med ligesindede EU-lande for, at forhandlingerne bidrager til bæredygtig produktion af råvarer, især palmeolie. Perspektivet for at indgå en aftale i 2023, som Indonesien har udtrykt ønske om, er usikkert.

Efter valget i Thailand i 2019 undersøges mulighederne for genoptagelse af frihandelsforhandlinger med Thailand, der blev indledt i 2013, men sat i bero efter militærkuppet i 2014. På EU-ASEAN topmødet i december 2022 fremkom på thailandsk initiativ et fælles ønske om at genoptage forhandlingerne.

Forhandlingerne med Indien om en frihandelsaftale blev besluttet genoptaget ved EU-Indien topmødet i maj 2021. Der er gennemført tre forhandlingsrunder. En frihandelsaftale med Indien vil være af stor strategisk, politisk og økonomisk betydning. Forhandlinger om en frihandelsaftale, investeringsbeskyttelsesaftale samt om en aftale om geografiske betegnelser (GI'er) vil være parallelle.

Færdigforhandlede frihandelsaftaler

Frihandelsaftalen mellem EU og Vietnam trådte i kraft den 1. august 2020. Frihandelsaftalen fjerner blandt andet tolden på stort set alle varer, herunder landbrugsvarer. Samtidig åbnes det vietnamesiske marked for europæiske serviceudbydere på en række områder. Aftalen skal generelt sikre ens spilleregler for europæiske og vietnamesiske virksomheder. Endelig indeholder aftalen bestemmelser, der skal sikre forsvarlige sociale og miljømæssige standarder.

EU og Singapore afsluttede i december 2017 de politiske forhandlinger om en frihandels- og investeringsaftale. Frihandelsaftalen trådte i kraft den 21. november 2019, mens investeringsbeskyttelsesaftalen først kan træde i kraft efter ratifikation af samtlige medlemsstater, hvilket erfaringsmæssigt kan tage flere år. Det samme gælder for en tilsvarende investeringsaftale med Vietnam.

Frihandelsaftalen mellem EU og Japan trådte i kraft den 1. februar 2019. Aftalen sikrer attraktiv markedsadgang for bl.a. svinekød og mejeriprodukter. Ud over toldafviklingen har der fra EU's side været fokus på ophævelse af tekniske handelshindringer, og der er eksempelvis opnået gode resultater vedrørende godkendelsesprocedurer for fødevarer-tilsætningsstoffer.

Frihandelsaftalen mellem EU og Canada (CETA) trådte i foreløbig anvendelse den 21. september 2017. Endelig ikrafttræden af aftalen kræver national ratifikation i hver enkelt EU-medlemsstat. Folketinget tilsluttede sig dansk ratifikation den 1. juni 2017.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i forbindelse med drøftelsen, men skal i henhold til TEUF artikel 207, stk. 3 og jf. artikel 218 godkende frihandelsaftaler.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Drøftelsen vil ikke i sig selv berøre beskyttelsesniveauet. Det vurderes, at åbningen af nye markeder og indgåelsen af nye handelsaftaler generelt vil have positive erhvervsøkonomiske og samfundsøkonomiske effekter.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer støtter generelt EU's offensive handelspolitik, hvor der er fokus på indgåelse af frihandelsaftaler med strategisk vigtige markeder. Fokus på eksport er – ifølge Landbrug & Fødevarer – afgørende for at sikre vækst og beskæftigelse i Danmark og i Europa.

Landbrug & Fødevarer støtter fortsat den generelle lempelse af handelsforanstaltningerne for import fra *Ukraine*, herunder forslaget om en forlængelse af forordningen om midlertidig, unilateral handelsliberalisering for ukrainske varer eksporteret til EU. Det er dog vigtigt løbende nøje at overvåge udviklingen i importen for at sikre en balanceret import, der ikke medfører en pludselig væsentlig stigning i importen, hvilket kan skade og forstyrre EU's indre marked og prissætning. Det er derfor positivt, at forslaget indeholder en fremskyndet beskyttelsesforanstaltning, der netop muliggør, at Kommissionen kan genindføre de suspenderede toldafgifter ved en gennemførelsesretsakt.

Fælles for den danske landbrugs- og fødevarerklynge er et ønske om fokus på, at den indgåede handelsaftale med Storbritannien i praksis kommer til at fungere så gnidningsfrit som muligt. Derfor er det positivt, at EU og Storbritannien er blevet enige om en politisk aftale vedr. Nordirlandsprotokollen, som forventes at løse en række af problemerne med den eksisterende protokol ved at tilgodese både EU's SPS-standarder og Storbritanniens handelsmæssige integritet gennem et en risikobaseret tilgang til kontrol af varestrømmene. Det er fortsat vigtigt, at den praktiske implementering af aftalerne strømliner de administrative procedurer og dokumentationskrav ved handlen mellem parterne, så im- og eksporten faciliteres maksimalt. Landbrug & Fødevarer har samtidig forståelse for Storbritanniens fortsatte udsættelse af nye regler for så vidt angår eksportcertifikater og fødevarerkontrol. Seneste udsættelse til udgangen af 2023 sikrer britiske importører og myndigheder mere tid til at afklare praktiske udeståender og forberede fremtidige processer for at undgå flaskehalse i samhandlen.

Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at den igangsatte dialog med USA fastholdes og leder frem til fælles forståelse på handelspolitiske problemstillinger. Det igangsatte arbejde under EU-US Trade & Technology Council bør fungere som et skridt på vejen. Den fortsatte dialog må ske på grundlag af videnskabelige standarder af de forskellige reguleringstilgange i henholdsvis EU og USA. Herunder påpeges fra dansk fjerkræssektors side, at der i forhandlingerne bør tages særligt hensyn til EU's forsigtighedsprincip og følsomme sektorer, hvor EU allerede har givet væsentlige importindrømmelser i WTO.

Landbrug & Fødevarer ser det desuden som vigtigt, at der bliver skabt markedsadgang, fx i form af veterinære certifikater, til lande i *Sydamerika*, herunder de lande som EU har indgået frihandelsaftaler med (Chile, Peru, Colombia og de centralamerikanske lande). Det er dog vigtigt for de fælleseuropæiske certifikater, at de veterinære certifikater udarbejdes på baggrund af nuværende certifikaterfaringer og bl.a. giver mulighed for at source råvarer på tværs af EU. Landbrug & Fødevarer ser gerne, at der ved en eventuel revidering af aftalen med Peru og Colombia arbejdes for nul-told for fersk/kølet svinekød. For eksempel har USA nul-told til Colombia, hvilket sætter EU i en meget svær konkurrencemæssig situation.

Landbrug & Fødevarer støtter principielt set fri og fair handel med *Mercosur*, som EU har indgået en politisk aftale med. Eksempelvis har mejerisektoren offensive interesser på markedet og er tilfredse med de kvoter til Mercosur-landenes eksportører, der er givet på ost, smør og mælkepulver. Omvendt har okse- og fjerkrækssektorerne mere defensive interesser, da der på EU-niveau er betalt en høj pris for aftalen, således at Mercosur får en eksportkvote for oksekød ind i EU på 99.000 tons slagtekropsækvi-valens (ca. 76.000 tons produktvægt) og for fjerkræ en kvote på 180.000 tons slagtekropsækvi-valens

(129.000 tons produktvægt), der samtidig bliver toldfri. Denne tilbudte mængde omfattes desuden ikke af kvotetildelingen i forbindelse med Brexit, hvorfor den alene tilfalder EU²⁷. Dette vurderes ikke at være holdbart for stabiliteten på EU's marked for okse- og fjerkrækød eller for den danske eller EU's samlede okse- og fjerkræsektor.

Det er centralt, at en implementering af aftalen med Mercosur sker i overensstemmelse med tidligere anvendte principper for kvotetildeling baseret på licenser og historisk samhandel, således at enkelte store kødeksporterende virksomheder fra Mercosur ikke kan sætte sig på meget væsentlige dele af markedet for import af kød til EU med negative konsekvenser for især SMV'ers mulighed for at agere på markedet. Det er desuden centralt, at Europa-Kommissionen sikrer en lige og fuldstændig implementering af aftalens bestemmelser, og at der i tilfælde af uoverensstemmelser om aftalens implementering i Mercosur følges op hurtigt blandt andet med brug af den nyoprettede chief trade enforcement officer i Europa-Kommissionen.

Ydermere finder Landbrug & Fødevarer det vigtigt, at arbejdet med frihandelsforhandlinger i Sydøstasien, både i forhold til ASEAN-blokken som helhed og de bilaterale bevægelser mod forhandlinger med Indonesien og Filippinerne, prioriteres, da der her findes et stort yderligere potentiale for blandt andet dansk mejeriekспорт.

I forhold til de igangværende Australien-frihandelsforhandlinger har særligt mejerisektoren offensive interesser, forudsat at indrømmelser fra EU's side afstedkommer tilsvarende indrømmelser fra australsk side. Desuden er det vigtigt at rådføre sig med branchen, hvis der gives væsentlige tilbud.

Landbrug & Fødevarer støtter de igangværende frihandelsforhandlinger med Indonesien. Landet har uafhængigt af forhandlingerne vedtaget en halal-lovgivning, der stiller krav om, at al halal-godkendelse i de lande, som eksporterer varer til Indonesien, skal ske gennem kontorer i eksportørlandene, der etableres i overensstemmelse med indonesiske regler og særskilt godkendes af de indonesiske myndigheder. Derudover skal der vedtages en fælles regeringsaftale mellem det pågældende land og Indonesien. Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at en kommende frihandelsaftale inkluderer et kapitel, der netop dækker kravet om en form for aftale om halal, og som derved kan erstatte de individuelle aftaler mellem Indonesien og de enkelte EU-medlemslande.

Desuden støtter Landbrug & Fødevarer generelt EU's forhandlinger med Indien om en frihandelsaftale, og der er interesse i at opnå markedsadgang for en række produkter inden for grise-, mejeri- og fjerkræproduktionen, mens især biprodukter fra oksekødsproduktion bør behandles som en sensitiv produktkategori. Desuden bør en eventuel aftale adressere eksisterende tekniske handelshindringer og sikre anerkendelse af regionaliseringsprincippet inden for visse produktionsgrene i fødevareklyngen.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at øvrige handelsaftaler og -forhandlinger uden om EU – som f.eks. CPTPP, den indgåede USA-Japan-aftale, RCEP, britiske handelsforhandlinger med tredjelande og senest den bredere IPEF-aftale – lægger pres på EU for at indgå flere bilaterale handelsaftaler. I denne sammenhæng støtter Landbrug & Fødevarer en opsplitning af fremtidige handelsaftaler i en handelsrelateret del og en investeringsrelateret del, således at færdigforhandlede handelsaftaler sikres en hurtigere ratifikation og anvendelse.

Dyrevern Organisationernes Samarbejds Organisation (DOSO) henstiller til, at dyrevelfærd indføres som et kardinalpunkt i samtlige internationale handelsaftaler således, at EU (de enkelte medlemsstater) har frihed til at fravælge import af animalske produkter, der ikke mindst lever op til EU's egne regler for dyrevelfærd. DOSO mener, at internationale handelsaftaler skal modvirke handel med og i særdeleshed transport af levende dyr til fordel for handel med kroppe og forarbejdede produkter.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generelt bred enighed i Rådet om vigtigheden af en ambitiøs EU-frihandelsdagsorden, ikke mindst som led i genopretning efter COVID-19. En del medlemsstater har samtidig fokus på de mulige negative konsekvenser for sensitive europæiske sektorer som følge af en øget global samhandel med fødevarer. For så vidt angår WTO er der fuld opbakning fra medlemsstaterne til Kommissionens aktive indsats for at fremme og reformere det multilaterale handelssystem.

Regeringens generelle holdning

Generelt vil regeringen arbejde for en mere robust handels- og industripolitik, der skaber vækst og velstand, men samtidig understøtter europæisk forsyningssikkerhed og sikrer EU's rolle i morgendagens teknologier – uden at EU lukker sig om sig selv.

I forhold til handelsaftaler og -forhandlinger på landbrugsområdet vil man fra regeringens side tage Kommissionens orientering til efterretning, idet omfattende og bæredygtige handelsaftaler generelt og herunder på landbrugsområdet er i Danmarks interesse som et vigtigt skridt på vejen til at opnå forbedret adgang til en række store markeder med deraf følgende forøgede eksportmuligheder og vækst i Danmark. Endvidere kommer handelsliberalisering generelt og herunder på landbrugsområdet danske forbrugere til gode i form af lavere priser og større udvalg af varer og tjenesteydelser. Regeringen bakker stærkt op om det multilaterale handelssystem med WTO i centrum.

Regeringen arbejder endvidere for stabile, sikre og bæredygtige globale fødevareforsyningskæder for at modgå konsekvenserne af den russiske invasion af Ukraine. Regeringen støtter endvidere indsatsen for at sikre alternative fragtruter for eksport af korn fra Ukraine til verdensmarkedet.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt skriftligt for Folketingets Europaudvalg den 13. oktober 2022 forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 17.-18. oktober 2022, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 6. oktober 2022.

Notatet er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

3. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om den fælles fiskeripolitik i dag og i morgen: En fiskeri- og havpagt mod bæredygtig, videnskabeligt baseret, innovativ og inklusiv fiskeriforvaltning KOM (2023) 103

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen fremsatte den 21. februar 2023 en meddelelse om den fælles fiskeripolitik i dag og i morgen. Meddelelsen kommer med anbefalinger på en række områder: Styrkelse af personer i fiskeri- og akvakultursamfund, bidrag til beskyttelse af planeten, forbedring af administrationen af den fælles fiskeripolitik, tilpasning til varierende fiskeriinteresser uden for EU-farvande, udnyttelse af potentialer for bæredygtig innovation og investeringer. Meddelelsen giver et overblik over det sidste årtis håndgribelige resultater og afsluttes med en opfordring til medlemsstater, interessenter og det videnskabelige samfund om at tilslutte sig Kommissionens "Pagt om Fiskeri og Hav". Meddelelsen vurderes

ikke at have betydning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. Sagen er på dagsordenen for råds-mødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på præsentation og udveksling af syns-punkter.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 103 af den 21. februar 2023 fremsendt meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om den fælles fiskeripolitik i dag og i morgen: En fiskeri- og hav-pagt mod bæredygtig, videnskabeligt baseret, innovativ og inklusiv fiskeriforvaltning. Meddelelsen foreligger ikke i en dansk sprogudgave.

I henhold til artikel 49 i grundforordningen om den fælles fiskeripolitik (1380/2013) er Kommissionen forpligtet til at rapportere til Europa-Parlamentet og Rådet om den fælles fiskeripolitiks anvendelse.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på præsentation og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Kommissionen har fremlagt sin meddelelse vedrørende den fælles fiskeripolitik i dag og i morgen. Den fælles fiskeripolitik blev senest reformeret i 2013. Meddelelsen er en del af en pakke om foranstaltninger, der skal forbedre bæredygtighed og modstandsdygtighed i EU's fiskeri- og akvakultursektorer, som Kommissionen offentliggjorde den 21. februar 2023. Pakken består af den nærværende meddelelse og tre andre meddelelser om henholdsvis den fælles markedspolitik, energiomstilling i EU's fiskeri- og akvakultursektorer og en handlingsplan om beskyttelse af marine økosystemer.

Konklusioner og anbefalinger i meddelelsen om den fælles fiskeripolitik indeholder blandt andet:

Styrkelse af personer i fiskeri- og akvakultursamfund

Kommissionen vil i 2023 og 2024 udføre et EU-dækkende inkluderende fremsynsprojekt om "fremtidens fiskere" med henblik på at forudsige fiskeres afgørende rolle i samfundet ud over levering af høj-kvalitet fiskevarer med et relativt lavt kulstofaftryk.

Kommissionen opfordrer medlemsstater til at fremme lokale fiskerisamfunds adressering af sociale udfordringer og behov gennem lokale initiativer under EU's Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond (EHFAF) 2021-27.

Kommissionen anmoder videnskabelige forskningsinstitutter, i særdeleshed Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri (STECF), om at videreudvikle sociale indikatorer til brug for analyse af socioøkonomiske rapporter.

Bidrag til beskyttelse af planeten

Med henblik på beskyttelse af marine økosystemer og –ressourcer opfordrer Kommissionen medlemsstater til fuldstændigt og hurtigt at implementere de tiltag, der er beskrevet i Handlingsplanen for beskyttelse af marine økosystemer og fokusere indsatsen på at sikre, at målet om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) nås i alle farvande, når man drøfter fiskerimulighederne for 2024. Kommissionen vil i 2023 og 2024 have fokus på udvikling af videnskabelig rådgivning til støtte for en økosystemtilgang i EU's fiskeriforvaltning.

Kommissionen opfordrer medlemsstater til fuldstændigt og hurtigt at implementere direktivet om engangsplastprodukter (2019/904). Kommissionen opfordrer fiskere til at fortsætte indsatsen med opsamling af havaffald.

Kommissionen vil i 2024 udgive fire vejledninger som led i implementeringen af Kommissionens meddelelse om "Strategiske retningslinjer for en mere bæredygtig og konkurrencedygtig akvakultur i EU i perioden 2021-2030".

Kommissionen henviser til, at den for så vidt angår rekreativt fiskeri har foreslået krav i forbindelse med revisionen af EU's fiskerikontrolsystem om registrering af rekreative fiskere og fangstrapportering med henblik på at få et overblik over påvirkningen af rekreativt fiskeri på fiskebestande og økosystemer.

Kommissionen anfører, at der er indikationer på udbredt mangel på overholdelse og udokumenteret, ulovlig discard af fangster som et resultat af manglende udvikling og brug af de meste effektive kontrol- og håndhævelsesmidler, som for eksempel elektronisk fjernovervågning og andre moderne kontrolredskaber. Kommissionen finder også, der er behov for øget fokus på udvikling af mere selektive redskaber. Med henblik på øget selektivitet i fiskeredskaber og implementering af landingsforpligtelsen opfordrer Kommissionen medlemsstater, forskere, de rådgivende råd og producentorganisationer til at levere data, der er nødvendige for en evaluering af landingsforpligtelsen. Kommissionen vil derefter i efteråret 2024 udarbejde et kommissorium for evalueringen.

Forbedring af administrationen af den fælles fiskeripolitik

Kommissionen opfordrer medlemsstater til fuldstændigt og hurtigt at implementere de forvaltningstiltag, der er beskrevet i Handlingsplanen for beskyttelse af marine økosystemer. Kommissionen opfordrer de regionale grupper af medlemsstater til at forbedre involvering af interessenter, særligt de rådgivende råd, i de regionale organisationer for at sikre involvering af både fiskeri- og miljømyndigheder. Kommissionen opfordrer også medlemsstater til at afsætte passende ressourcer til arbejdet i de regionale grupper. Kommissionen vil anmode STECF om i 2023 at analysere de kriterier, som medlemsstater anvender, til at tildele fiskerimuligheder på nationalt niveau, og Kommissionen vil tage initiativ til drøftelser med medlemsstater og interessenter til udarbejdelse af en køreplan om tildeling af fiskerimuligheder med henblik på øget transparens, fremme af bæredygtige fiskerimetoder og støtte til småskala- og kystfiskere.

Tilpasning til varierende fiskeriinteresser uden for EU-farvande

De nylige politiske og geopolitiske udviklinger, f.eks. Brexit og Ruslands krig mod Ukraine, har ifølge Kommissionen understreget påvirkningerne af den ændrede geopolitiske sammenhæng i Europa på den fælles fiskeripolitik, såvel som det tætte relation til maritim sikkerhed. Kommissionen vil i 2023 opdatere den europæiske maritime sikkerhedsstrategi og dens handlingsplan samt præsentere en fælles meddelelse om klimaforandringer, miljønedbrydning, sikkerhed og forsvar.

Udnyttelse af potentialer for bæredygtigt innovation og investeringer

Kommissionen understreger, at mulighederne for profit og tiltrækningskraft i fiskeri- og akvakultorsektorerne også er afhængige af deres kapacitet til at innovere og investere. Kommissionen fremhæver i den sammenhæng også vigtigheden af teknologisk udvikling.

Kommissionen opfordrer medlemsstater til i samarbejde med fiskerisektoren om at øge transparens og fleksibilitet i deres forvaltning af fiskerikapacitet, og at give mulighed for omfordeling til brug for strukturelle investeringer om bord.

Kommissionen opfordrer Energiomstillingspartnerskabet, de rådgivende råd og arbejdsmarkedets parter til i 2024 at fremsætte konkrete, praktiske og bæredygtige forslag om modernisering af fartøjer for at forbedre sikkerheden, energieffektiviteten og arbejds miljøet om bord.

Kommissionen inviterer de rådgivende råd til at bidrage til stiftelsen af en årlig pris for bæredygtig udvikling i fiskeriet, og opfordrer medlemsstater til at støtte innovation og fremme god praksis i akvakulturproduktion.

Det sidste årtis håndgribelige resultater

I meddelelsen fremhæver Kommissionen resultaterne af reformen af den fælles fiskeripolitik i 2013, herunder genopbygning af vigtige fiskebestande, miljømæssig bæredygtighed og øget forudsigelighed, hvilket har ført til bedre økonomisk udbytte. Kommissionen fremhæver også EU's bidrag til bæredygtigt fiskeri på verdensplan, herunder i regionale fiskeriforvaltningsorganisationer, samarbejde om Arktis og marin biodiversitet samt fiskeripartnerskabsaftaler med tredjelande om bæredygtigt fiskeri. 2013-reformen har ifølge Kommissionen også fremmet bæredygtig akvakultur og givet fiskerisektoren den nødvendige stabilitet.

"Pagt om Fiskeri og Hav"

Endelig kommer Kommissionen med en opfordring til medlemsstater, interessenter og det videnskabelige samfund om at tilslutte sig Kommissionens "Fiskeri- og Havpagt", hvori man bekræfter den fælles forpligtelse til at implementere den nuværende politik i sin helhed og bidrage til nødvendige refleksioner og vurderinger af visse elementer af den fælles fiskeripolitik. Pagten vil danne ramme om følgende nøgleprincipper: Overholdelse af eksisterende regler, øget gennemsigtighed, bedre forvaltning, anerkendelse af fiskeres rolle som havets forvaltere og fremsynet tilgang takket være mere forskning og innovation.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke afgive udtalelse.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Meddelelsen vurderes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige, statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget. Meddelelsen vurderes ikke i sig selv at have erhvervsøkonomiske konsekvenser, men opfølgning på anbefalingerne i meddelelsen kan have konsekvenser for udviklingen og forvaltningen af fiskeriet.

Høring

Sagen har været i høring i § 5-udvalget (fiskeri).

Danmarks Pelagiske Producent Organisation (DPPO) mente overordnet, at Kommissionens tilgang var uambitiøs. Det var grundlæggende forkert at fokusere på at udarbejde en rapport, som indebar, at man udskød ændringerne af ting, der ikke fungerede. DPPO kritiserede, at Kommissionen brugte som begrundelse for ikke at ville gennemføre ændringer, at medlemsstaterne – efter Kommissionens opfattelse – ikke fuldt ud havde implementeret de nuværende regler. DPPO understregede behovet for visse ændringer, særligt med henblik på at sikre fiskerierhvervets mulighed for at kunne omstille sig i en grønere retning. Det handlede særligt om ændringerne af kapacitetsreglerne.

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) støttede bemærkningerne fra DPPO. Mange af de regler der blev vedtaget i 2013, var ikke blevet implementeret. Der blev særligt henvist til de fleksibiliteten, der skulle ledsage landingsforpligtelsen, så som blandt andet artsfleksibilitet. DFPO fandt Kommissionens tilgang for stringent og uambitiøs. Kommissionen burde i stedet have fokus på, hvordan omlægningen af fiskeriforvaltningen kunne være. DFPO mente ikke, at fiskerierhvervet kunne omstille sig med de nuværende regler.

Marine Ingredients Denmark støttede bemærkningerne fra DPPO og DFPO.

Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri PO (FSK-PO) kunne overordnet støtte Kommissionens analyse af udfordringerne i fiskeripolitikken. Dog savnede FSK-PO, at Kommissionen italesatte, at det skånsomme fiskeri, var et værktøj til at løse mange af udfordringerne. En af udfordringerne var generationsskifte. FSK-PO understregede, at det var betydeligt nemmere i små fartøjer. FSK-PO mente, at hvis EU vil sikre et bæredygtigt og mangfoldigt kystfiskeri, så var fiskeriet nødt til at åbne sig op for en anden gruppe af primærproducenter end dem vi havde i dag. Dette kunne blandt andet gøres ved at demokratisere og lette adgangen og mulighederne for at blive fisker. FSK-PO fandt, at et skift til en økosystembaseret forvaltninger kræver mere viden, og derfor burde ICES inddrage flere "ikke fiskerirelaterede" parametre i deres rådgivning. Herunder påvirkningen fra pattedyr og fugle på den manglende genopbygning af visse fiskebestande. Derudover påpegede FSK-PO bomtrawlerne, som fortsat truede kystfiskersamfund, som Kommissionen fremhævede var et vigtigt mål med hele politikken. FSK-PO mente ikke, at bomtrawl hørte hjemme i en bæredygtig fiskeripolitik. FSK-PO mente videre, at man bør fokusere en stor del af innovationen på at udvikle det skånsomme fiskeri. Desuden påpegede FSK-PO, at der bør forskes mere i de samlede økonomiske konsekvenser af de valg, der tages i fiskeripolitikken. FSK-PO opfordrede Danmark og Kommissionen til at undersøge, hvad discarden er i de skånsomme fiskerier. Derudover opfordrede FSK-PO Danmark til at få DTU Aqua til at gennemgå udenlandske bomtrawleres landingsmønstre (sorteringer) og koble disse til fiskerimønstre og resultat af fiskerikontrollens data. FSK-PO påpegede problematikken omkring lige repræsentation i forhold til stakeholder involvering. Grundet færre midler og relativ dårlig organiseringsgrad havde småskalafiskere dårligere mulighed for at deltage. Derfor opfordrede FSK-PO EU og medlemsstaterne til at afsætte midler til særligt småskalafiskere. FSK-PO er positive for, at Kommissionen italesætter vigtigheden af artikel 17, og at der nu var en analyse i gang af de kriterier medlemsstaterne bruger. FSK-PO anbefalede en yderligere styrkelse af kystfiskeriet via kystfiskerordningen, med f.eks. tilførsel af yderligere fiskerimuligheder. Videre anbefalede FSK-PO, at det kun er den beskyttede ordning der videreføres. Dette ville bidrage til at sikre kystfiskeriet og sikre levering på centrale målsætninger i EU's miljø- og fiskeripolitik

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger ikke oplysninger om andre medlemsstaters holdninger.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder, at den fælles fiskeripolitik har potentiale til langsigtet bæredygtig forvaltning af fiskeriet og marine ressourcer med det formål at opnå miljømæssige, økonomiske, sociale og beskæftigelsesfordele. Regeringen støtter blandt andet det overordnede mål om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) i den fælles fiskeripolitik og nødvendige tiltag til beskyttelse af marine økosystemer.

Regeringen støtter en velfungerende landingsforpligtelse og lægger vægt på, at der findes praktisk anvendelige løsninger på udfordringer i forbindelse med landingsforpligtelsen, og at der arbejdes på hensigtsmæssige løsninger i forhold til overvågning og kontrol.

Regeringen er enig med Kommissionen i, at der i flere sammenhænge skal være et øget fokus på at tilvejebringe det bedste videnskabelige grundlag for gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, herunder

i Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri (STECF's) vurdering af fælles henstillinger fra de regionale grupper.

Vedrørende gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik lægger regeringen vægt på, at der er behov for, at Kommissionen spiller en mere aktiv rolle i samspillet mellem de regionale grupper og Kommissionen.

Regeringen finder, at det er en forudsætning for en velfungerende fiskeriforvaltning, at EU's fiskerilovgivning er enkel, administrerbar, opdateret og er tilpasset sektorens, samfundets og den teknologiske udvikling.

Regeringen ønsker et tæt multilateralt samarbejde om fiskeriforvaltning og i særdeleshed med tredje-lande som Storbritannien og Norge med henblik på at lette fiskeriet mellem farvande og fælles bæredygtig forvaltning af havets ressourcer.

Regeringen forholder sig positivt til Kommissionens ønske om en "Fiskeri- og Havpagt".

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

4. Kommissionens rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om implementeringen af Rådets forordning (EU) nr. 1379/2013 om den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter KOM (2023) 101

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen har fremlagt sin rapport med en evaluering af den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter efter 10 år. Rapporten bygger på de fem søjler i markedsordningen og belyser de områder, hvor der er sket fremskridt, og hvor der er plads til forbedring. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på præsentation og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 101 af den 21. februar 2023 fremlagt rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om implementeringen af Rådets forordning (EU) nr. 1379/2013 om den fælles markedsordning (CMO) for fiskevarer og akvakulturprodukter. Rapporten foreligger ikke i en dansk sprogudgave.

I henhold til artikel 48 i markedsordningen er Kommissionen forpligtet til at rapportere til Europa-Parlamentet og Rådet om resultaterne af forordningens anvendelse.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på præsentation og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Kommissionen har fremlagt sin rapport vedrørende den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter. Den fælles markedsordning blev senest reformeret sammen med den fælles fiskeripolitik i 2013 med det formål at opnå målene i den fælles fiskeripolitik.

Rapporten er en del af en pakke om foranstaltninger, der skal forbedre bæredygtighed og modstandsdugthed i EU's fiskeri- og akvakultursektorer, som Kommissionen offentliggjorde den 21. februar 2023. Pakken består af den nærværende rapport og tre andre meddelelser om henholdsvis den fælles fiskeripolitik, energiomstilling i EU's fiskeri- og akvakultursektorer og en handlingsplan om beskyttelse af marine økosystemer.

Rapporten indeholder en gennemgang af status for af den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter i forhold til at opnå målene for den fælles fiskeripolitik. Rapporten belyser, hvor der er fremskridt, og hvor der er plads til forbedringer. Rapporten er inddelt efter de fem søjler i markedsordningen:

1) Erhvervsorganisationer

Især producentorganisationer, samt, i betydeligt mindre omfang, sammenslutninger af producentorganisationer, brancheorganisationer og tværnationale producentorganisationer, har ifølge Kommissionen været nøgleaktører til at håndtere den fælles fiskeripolitiks implementering på det praktiske niveau. Markedsordningen, med producentorganisationer i hovedrollen, har bidraget til, at fiskeriet er blevet mere markedsorienteret. Det er især kravet om, at producentorganisationer skal lave strategiske produktions- og afsætningsplaner for at sikre, at der bliver fisket til efterspørgslen på markedet. Derved prioriterer man at fiske på kvoterne, når de har højest værdi og undgår, at prisen bliver påvirket af for højt udbud. Producentorganisationerne har været en stor hjælp under f.eks. COVID-19 krisen, da de har gjort EU-apparatet mere omstillingsparat.

Udestående problemer med producentorganisationerne er, at der er forskellige nationale tiltag til at støtte og finansiere producentorganisationer, og derfor er der konkurrenceforvridende omstændigheder på tværs af medlemsstater. Kontrollen af producentorganisationerne varetages i høj grad af de nationale myndigheder, og derfor er Kommissionen begrænset i sin kapacitet til at løse dette problem. For akvakultur, kystfiskere og småskala erhvervsfiskere har det været svært at oprette producentorganisationer. Markedsordningen har gjort det lettere for akvakultursektoren at indgå i en Producentorganisation, selvom der fortsat er et begrænset antal. Kommissionen ser det nødvendigt at yderligere fremme promoveringen af disse producentorganisationer for at opnå bæredygtigheds- og konkurrencemålene for EU Akvakultur 2021-30. Kystfiskere og småskala erhvervsfiskere føler sig overset i forhold til at modtage administrativ og finansiell støtte. De lave profitmarginer og mindre administrative ressourcer i disse typer erhvervsfiskeri gør det sværere for dem at organisere sig i en Producentorganisation.

Erfaringer med brancheorganisationer er begrænsede. De få, der eksisterer, har dog vist sig nyttige til at respondere på forsyningsusikkerhed, da denne type organisation inddrager organisationer fra flere dele af værdikæden. Ligeledes er der begrænset erfaring med tværnationale producentorganisationer, kun fire producentorganisationer anerkendes som tværnationale. Det skyldes, at det lovmæssigt er svært at anerkende og fastslå funktionen af denne type organisation. Dertil kommer, at finansieringen er et problem, da der ikke findes lovmæssig understøttelse af, hvordan det skal fordeles på medlemsstaterne.

Problemer identificeret med producentorganisationer er overholdelse af sammensætningen af medlemmer, mangel på dokumentation på producentorganisationers demokratiske funktion, utilstrækkelig tjek med regler om optagelse af nye medlemmer eller fratrædelse af medlemmer, manglende dokumentation af, om der er nok økonomiske aktiviteter i givne områder, og i nogle tilfælde var omfanget af kontrol fra medlemsstaterne utilstrækkelig.

Forinden ikrafttrædelsen af markedsordningen i 2013 eksisterede der seks interventionsmekanismer. Disse blev reduceret til én enkelt oplagringsmekanisme, som senere blev udfaset i 2018. Dette var et

bevis på, at producentorganisationerne har været gode til at tilpasse sig markedet. Oplagringsmekanismen blev midlertidigt genintroduceret i 2020 under COVID-19 for at tilbyde flere værktøjer til at håndtere det pludselig fald i efterspørgslen. Oplagringsmekanismen blev udfaset igen i slutningen af 2020. Kommissionen har fortsat mulighed for at genintroducere mekanismen.

2) Handelsnormer

Handelsnormerne i markedsordningen er ifølge Kommissionen med til at sikre, at udbuddet af fiske- og akvakulturprodukter er bæredygtige og er med til at realisere det fulde potentiale af det indre marked. Derudover er det også med til at facilitere fair konkurrence, og derved forbedre rentabiliteten af disse produkter.

I 2019 evaluerede Kommissionen implementeringen af disse handelsnormer. Konklusionen var, at handelsnormerne fortsat er relevante, effektive og værdiskabende inden for deres nuværende ramme og underliggende kriterier. Dog blev der også identificeret mangler i forhold til deres evne til at opnå målene i markedsordningen. Det viser sig, at handelsnormerne kun spiller en begrænset rolle i at sikre, at de markedsførte produkter er bæredygtige. Derudover klargjorde evalueringen, at der var muligheder for at forenkle og modernisere handelsnormerne, og at der var relativt lav kontrol fra nationale myndigheder. Som respons på evalueringen iværksatte Kommissionen en revision af handelsnormerne, som blev inkluderet i Kommissionens handlingsplan "Fra jord til bord" strategi. Høringerne bekræftede de potentielle fordele ved en EU-ramme for forbrugeroplysning om fødevarers, herunder fiskeprodukters, bæredygtighed. Kommissionen planlægger at foreslå en harmoniseret EU-tilgang til bæredygtig fødevarerproduktion i 2023.

3) Forbrugeroplysning

Den fælles markedsordning kræver forbrugeroplysning på fiskevarer og akvakulturprodukter for at fremme forbrugerens dømmekraft til at købe mere bæredygtige produkter. Forbrugere er vigtige aktører til at fremme bæredygtighed. Derfor bør nøgleinformationer oplyses hele vejen igennem forsyningskæden helt til slutforbrugeren. Kommissionen har i lyset heraf styrket sporbarhedsreglerne til at dække alle fiskevarer og akvakulturprodukter.

Den fælles markedsordning har regler om både obligatorisk og frivillig information for fiskevarer og akvakulturprodukter. Den introducerer ny og mere detaljeret obligatorisk information. Derudover kræver den fælles markedsordning også, at restauratører skal have samme information som slutforbrugere, for at dette segment ligeledes kan tage mere bæredygtige valg.

Der har været overvejelser om miljømærkning, navnlig om indførelse af en miljømærkningsordning på EU-plan eller om fastsættelse af mindstekrav for private miljømærker i relation til bæredygtighedskriterier og den underliggende certificeringsproces. Kommissionen fremlagde en rapport om disse to optioner i 2016. Imidlertid var Europa-Parlamentets og Rådets synspunkter divergerende, og man afviste begge optioner.

Overordnet har reguleringen om mærkningen af fiskevarer og akvakulturprodukter opnået vigtige mål i forbrugerbevidsthed. Dog findes der fortsat mangler i områder, hovedsageligt i omfang, information om oprindelse/herkomst, bæredygtighedsinformation og frivillig information.

4) Konkurrenceregler

Producentorganisationer kan undtages fra visse konkurrenceregler i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), artikel 101, stk. 1, for at nå deres mål under særlige betingelser.

Disse undtagelser for konkurrenceregler kan kun benyttes af producentorganisationer anerkendt af medlemsstater under den fælles markedsordning. Nogle ikke-anerkendte sammenslutninger af producenter accepterer ikke konkurrencereglerne i forordningen, men det understreges at producentorganisationer til gengæld skal leve op til flere krav, som er medvirkende til implementeringen af den fælles fiskeripolitik. Herunder er producentorganisationerne underlagt striksere lovrammer og kontrol fra nationale myndigheder.

5) Markedsoplysninger

Den fælles markedsordning kræver, at Kommissionen skal indsamle og bearbejde økonomisk information om EU's fiske- og akvakulturmarked. Derfor har Kommissionen etableret Det Europæiske Markedsobservatorium for fiskevarer og akvakulturprodukter (EUMOFA). EUMOFA tilbyder markedsoplysninger i bred forstand for bedre at forstå markedstendenser. Disse er offentligt tilgængelige og henvendt til fiskerisektoren, politiske beslutningstagere, forskningsorganer, andre relevante interessenter og den generelle offentlighed. I rapporten anfører Kommissionen, at EUMOFA er den mest omfattende database af handelsdata vedrørende fiskevarer og akvakulturprodukter. EUMOFA udfører tilmed analyser, som bl.a. har været medvirkende til at informere interessenter om, hvordan man håndterer de seneste kriser (COVID-19 og Ruslands invasion af Ukraine).

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke afgive udtalelse.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en rapport fra Kommissionen.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige, statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget. Meddelelsen har ikke i sig selv erhvervsøkonomiske konsekvenser, men opfølgning på anbefalingerne i meddelelsen kan have konsekvenser for udviklingen af fiskeriet.

Høring

Sagen har været i høring § 5-udvalget (fiskeri).

Danmarks Pelagiske Producent Organisation (DPPO) var tilfredse med, at Kommissionen havde forstået vigtigheden af producentorganisationer. DPPO bemærkede, at der fortsat ikke var level playing field i forhold til, hvordan de enkelte medlemsstater havde implementeret det. Kommissionen bør derfor opfordre andre medlemsstater til at komme i gang.

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) understregede, at producentorganisationerne i Danmark var meget tæt på at dække 100 pct. af alle fiskerier. Det gav mulighed for at, at kunne agere på vegne af alle.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger ikke oplysninger om andre medlemsstater holdninger.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter, at den fælles markedsordning, med den seneste reform, nu har flyttet fokus fra direkte prisintervention til foranstaltninger, der understøtter sektorens konkurrenceevne med fokus på

bæredygtigt fiskeri. Regeringen støtter, at der fortsat arbejdes med implementeringen af den fælles markedsordning, og finder det væsentligt at der i den sammenhæng er fortsat fokus på behov for konsistens mellem horisontal fødevarelovgivning på mærkningsområdet inden for EU og forbrugeroplysning i markedsordningen. Endelig finder regeringen generelt, at producentorganisationernes opgaver bør bygge på frivillighed.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

5. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg samt Det Europæiske Regionsudvalg – EU handlingsplan: Beskyttelse og gendannelse af marine økosystemer for bæredygtigt og robust fiskeri KOM (2023) 102

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen har fremlagt sin meddelelse vedrørende en handlingsplan: Beskyttelse og gendannelse af marine økosystemer for bæredygtigt og robust fiskeri. Hensigten med meddelelsen er især at reducere fiskerisektorens påvirkning af de marine økosystemer. Meddelelsen indeholder en målsætning om, at medlemsstaterne vedtager en række foranstaltninger til at reducere påvirkningen af havbunden og arter i beskyttede havområder, herunder forbyder anvendelse af bundslæbende fiskeredskaber, samt øger selektiviteten i fiskeriet. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på præsentation og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen har den 21. februar 2023 fremlagt en meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Europæiske Regionsudvalg: "EU handlingsplan: Beskyttelse og gendannelse af marine økosystemer for bæredygtigt og robust fiskeri".

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på præsentation og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Meddelelsen er en del af en pakke om foranstaltninger, der skal forbedre bæredygtighed og modstanddygtighed i EU's fiskeri- og akvakultursektorer, som Kommissionen offentliggjorde den 21. februar 2023. Pakken består af den nærværende handlingsplan, en meddelelse om EU's fælles fiskeripolitik, en meddelelse om EU's fælles markedsordning for fiskerivarer og en meddelelse om energiomstilling i EU's fiskeri- og akvakultursektorer. Meddelelsen stiller ikke forslag om nye regler eller nye krav til medlemsstaterne, men indeholder alene opfordringer til medlemsstaterne om tiltag.

Kommissionen fremhæver, at det marine miljø såvel som fiskerne og fiskerisektoren står foran en række udfordringer; klimaforandringer, tab af biodiversitet Brexit, covid-19-pandemien og senest følger af Ruslands militære aggression mod Ukraine. Dette har bl.a. ført til markedsforstyrrelser, råvaremangel, stigende priser på energi og foder. Parallelt med at skulle håndtere disse umiddelbare udfordringer peger Kommissionen på, at EU ikke må miste fokus på de vitale behov for at sikre bæredygtigheden i dets fødevaresystemer, herunder sikre udbyttet af sunde marine økosystemer for fiskere, kystsamfund og

menneskeheden generelt. Videre påpeger Kommissionen, at et sundt marint miljø med sunde fiskebestande og en rig biodiversitet er den eneste vej til at sikre, at fiskerisamfundene har en velstående fremtid på både kort og lang sigt.

Handlingsplanen er en udløber af EU's Biodiversitetsstrategi for 2030, hvis målsætninger alle medlemsstater har tilsluttet sig. En af målsætningerne i biodiversitetsstrategien er udlægning af 30 pct. beskyttet areal på havet i EU inden 2030.

Den eksisterende EU-lovgivning pålægger allerede medlemsstaterne en række krav om beskyttelse og genopretning af naturen, bl.a. habitatdirektivet, fuglebeskyttelsesdirektivet, havstrategidirektivet og vandrammedirektivet. Kommissionen understreger, at der er et hastende behov for handling på EU-niveau for at standse tilbagegangen i de marine økosystemer ved at tackle alle presfaktorer, herunder at gøre fiskeriforvaltningen mere bæredygtig og moderne for at beskytte og genoprette de marine økosystemer og sikre god miljømæssig tilstand såvel som at inspirere omverdenen til tilsvarende handling.

Handlingsplanen fokuserer på marine beskyttede områder, og hvordan fiskeriforvaltningen kan bidrage til en mere effektiv beskyttelse heraf. Planen er ligeledes baseret på forslag fra interessenter fremkommet under den forudgående offentlige høring.

Mere bæredygtighed i fiskeriet

Kommissionen vil i 2023 indhente videnskabelig rådgivning om bl.a. forbedrede metoder til kun at fiske, efter målarter og optimal størrelse af fisk, for at sikre det maksimale bæredygtige udbytte. Kommissionen vil i 2024, i sammenhæng med rapporten om implementering af forordningen om tekniske bevarelsesforanstaltninger, vurdere fangst, landing og salg m.v. særligt i forhold til arter, som er udpeget som beskyttelsesværdige under habitatdirektivet. Kommissionen vil i 2024 desuden forberede nye tiltag med henblik på krav om øget selektivitet i fiskeriet samt fastsætte regler for brug af skræmmeforanstaltninger for at undgå utilsigtede bifangster af havfugle.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til,

- at der i 2023 fastsættes tærskelværdier for maksimalt tilladte niveauer af utilsigtede fangster af sårbare arter, f.eks. havpattedyr, havfugle, hajer og rokker, som en del af implementering af havstrategiens forpligtelser, og hurtigt indføres forvaltningsforanstaltninger for at sikre overholdelse af tærskelværdierne,
- at der inden udgangen af 2023 indføres fiskeriforanstaltninger med henblik på beskyttelse af den truede bestand af marsvin i Østersøen,
- at der inden 2030 indføres beskyttende foranstaltninger for andre sårbare arter med henblik på sikring af bestandenes overlevelse,
- at der senest i juni 2024 foretages en øget beskyttelse af den europæiske ål ved bl.a. opdatering af de nationale forvaltningsplaner,
- at der senest i marts 2027 foretages en opdatering af havstrategiprogrammets indsatsplaner for tabte fiskeredskaber og fiskerirelateret marint affald,
- at der inden 2030 implementeres fiskeriforanstaltninger, som øger fiskeredskabers selektivitet, herunder bl.a. udvikler nye og innovative teknikker til reduktion af fangst af små fisk, og indfører geografiske eller tidsmæssige begrænsninger for fiskeri i områder, hvor der er høje koncentrationer af fisk under mindstemålet, og
- at der inden 2030 udpeges yderligere beskyttede havområder på havet, indføres fiskeriforanstaltninger i alle udlagte beskyttede havområder, samt sikres streng beskyttelse af de vigtigste fiskebestandes gyde- og opvækstområder.

Mindre påvirkning af havbunden

Kommissionen vil overvåge og følge fremgangen af fælles henstillinger for beskyttelse af habitater. Kommissionen vil støtte udviklingen af innovative løsninger med henblik på at begrænse fiskeriets påvirkning af havbunden, med udgangspunkt i en rapport fra Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES), der forventes i 2023.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til,

- senest 1. juli 2023 at færdiggøre arbejdet med fastsættelse af tærskelværdier for tilladte niveauer af forstyrrelse af havbunden, og hurtigt herefter vedtage nationale indsatser, som sikrer implementering af tærskelværdierne,
- inden marts 2024 at indføre forbud mod anvendelse af bundslæbende fiskeredskaber i alle Natura 2000-habitatområder, som er udpeget for beskyttelse af habitater og for arter,
- inden marts 2024 at fremlægge en overordnet plan for, hvordan man har påtænker at udfase anvendelse af bundslæbende fiskeredskaber i alle beskyttede havområder inden 2030, og
- at der inden 2030 vedtages nationale og regionale foranstaltninger, som gennemfører planen.

Sikre en fair og retfærdig overgang for alle

Kommissionen vil i 2023 afholde workshop om anvendelse af EU-finansiering af tiltag, som er omfattet af nærværende handlingsplan.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at sikre tilstrækkelig finansiering til projekter, som støtter anvendelse af skånsomme fisketeknikker, der understøtter implementering af EU's miljødirektiver og fiskerisektoren ved overgang til mere skånsomt fiskeri.

Styrke vidensgrundlag, forskning og innovation

Kommissionen vil bl.a. i 2021-2027 fremme brug af finansiering til rådgivning, forskning og innovation, særligt målrettet utilsigtede bifangster, kvælstoflagring i havbunden samt bundfiskeris påvirkning på bundhabitater.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til

- at udvikle løsninger til at reducere fiskeriets miljøpåvirkninger,
- i løbet af 2023 at definere målsætninger og afdække vidensbehovet for hvert farvandsområde med henblik på at overvåge påvirkningen fra fiskeriet på økosystemerne og afsætte tilstrækkeligt med finansielle midler hertil, og
- i løbet af 2024 at fremsende arbejdsplan for forbedret dataindsamling, herunder i forhold til utilsigtede bifangster og påvirkning af havbunden.

Overvågning og kontrol

Kommissionen vil fremme implementering og håndhævelse af miljø- og fiskeriregler ved at fortsætte eller iværksætte traktatkrænkelserprocedurer og ved at anvende redskaberne i den fælles fiskeripolitik. Kommissionen vil også arbejde for en hurtig vedtagelse af en revideret kontrolforordning. Endelig vil Kommissionen i 2023 påbegynde revision af regelsæt for kontrol- og inspektionsprogrammer i visse fiskerier i overensstemmelse med handlingsplanen.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til øget brug af innovative værktøjer til understøttelse af bedre kontrol af fiskeriet, f.eks. elektronisk monitorering, samt allokering af midler til at sikre opfyldelse af handlingsplanen.

Øget interessentinddragelse

Kommissionen vil i 2023 etablere en ekspertgruppe for medlemsstaterne, hvor interessenter kan deltage som observatører med det formål at støtte Kommissionen i implementeringen af handlingsplanen og følge dens gennemførelse. Kommissionen vil i 2024 udarbejde en vejledning om fiskeri og Natura 2000-områder.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til inden udgangen af marts 2024 at forberede og offentliggøre en arbejdsplan for konkrete indsatser, der skal gennemføre handlingsplanen, herunder en specifik tidsplan for arbejdet.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke afgive udtalelse.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Meddelelsen har ikke i sig selv erhvervsøkonomiske konsekvenser. Et eventuelt forbud mod anvendelse af bundsløbende fiskeredskaber i alle beskyttede havområder, som handlingsplanen lægger op til, vurderes dog at ville få stor negativ betydning for dansk erhvervsfiskeri. For de områder, som allerede er udpeget i dag vurderes de negative erhvervsøkonomiske konsekvenser netto at være omkring 338 mio. kr. pr. år (landingsværdi minus sparede variable omkostninger).

Omkring halvdelen af værdien fra de danske landinger af fisk kommer fra det bundsløbende fiskeri. Store nedgange i landinger kan have væsentlige afledte konsekvenser for både økonomi og beskæftigelse i de fiskeriafhængige havne, samt have væsentlig betydning for forsyningen af fisk- og fiskeprodukter til forbrugerne. Desuden vil en stor del af den aktive trawlflåde ikke længere kunne drive et rentabelt fiskeri.

Derimod kan lukninger i de beskyttede havområder have en spill-over effekt, som kan gavne fiskeri uden for områderne, og samtidig bliver der bedre plads og muligheder for fiskeri med skånsomme redskaber i områderne.

Høring

Sagen har været i høring § 5-udvalget (fiskeri).

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) var bekymret for handlingsplanen. Særligt forbuddet mod bundsløbende redskaber i både habitats-, natura-2000 og fuglebeskyttede områder. Det var en handlingsplan, der ville forhindre beskyttelse i mange forskellige tilfælde. Der var mange forskellige interesser, der skulle tages med i betragtningerne. DFPO mente, at Kommissionens tilgang ikke stemte overens med gældende regler på området. DFPO understregede, at det ville have betydelige konsekvenser for fiskeriet, hvis man lavede et forbud mod bundsløbende redskaber. DFPO mente ligeledes, at det var nødvendigt at tænke det ind i en samlet EU-plan. Lige nu var der mange forskellige initiativer, der begrænsede fiskeri i områderne. Et forbud ville have meget store konsekvenser for erhvervet, og der

blev nævnt som eksempel et forbud i et stort fuglebeskyttelsesområde. DFPO fandt det vigtigt, at man fra dansk side forsøgte at arbejde imod et forbud.

Tænk tanken Hav fandt det generelt vigtigt at beskytte hele havbunden. Der manglede dog en kortlægning af, hvad man gerne ville beskytte. Tænk tanken Hav mente, at der var brug for en analyse af konsekvenserne for f.eks. fiskeriet ved at lave nogle fuglebeskyttelsesområder, hvor det ikke var tilladt at fiske med bundsløbende redskaber. I handlingsplanen nævnes vigtigheden af at kunne vurdere omkostninger og effekter af omstilling til et mere selektivt og miljømæssigt bæredygtigt fiskeri. Derfor anbefalede Tænk tanken Hav, at Danmark fulgte Kommissionens kommende arbejde med udviklingen af et modelleringsværktøj til at inkorporere naturkapital i økonomiske beslutninger, herunder at Danmark anvendte de værktøjer til at vurdere og kvantificere den økonomiske værdi af marine økosystemtjenester og de socioøkonomiske omkostninger og effekter (positive og negative) af at holde havmiljøet sundt. Tænk tanken Hav og dets medlemmer anbefalede endvidere, at minimum 30 % af det danske havareal senest i 2030 bør være reelt beskyttet i et netværk af beskyttede havområder. Alternativt kunne der, på et fagligt grundlag, udpeges andre/flere beskyttede havområder med henblik på at opnå målet om minimum 30 % med en reel beskyttelse. Der var også behov for at kigge på redskaber generelt. Overordnet bakkede Tænk tanken Hav op om beskyttede områder, men mente, at der var behov for en undersøgelse af, hvordan det skulle gøres, og understregede, at det i den sammenhæng var vigtigt med dialog med erhvervet. Tænk tanken Hav arbejdede i nærværende år med en analyse af effekterne af beskyttede havområder og med et generelt fokus på miljømæssige aspekter af fiskeri. På den baggrund forventer Tænk tanken Hav at kunne fremlægge resultater, som kan indgå i regeringens videre arbejde med beskyttede havområder og fiskeri.

Marine Ingredients Denmark fandt også et behov for yderligere undersøgelser. Kommissionen var nødt til at forholde sig til andre faktorer så som, hvad der blev udledt, og hvordan det påvirkede de marine økosystemer.

Danmarks Pelagiske Producent Organisation (DPPO) mente, at mange af initiativerne i handlingsplanen allerede var i proces på nær forbuddet mod bundsløbende redskaber i beskyttede områder. Det ville være et forbud, der ramte fiskeriet hårdt. DPPO understregede, at fiskerierhvervet ikke var modstandere af beskyttelse af habitater. Der manglede dog nuancer, da dette ikke nødvendigvis var den bedste måde at beskytte havbunden. DFPO bemærkede, at der allerede fandtes bundsløbende redskaber, der ikke havde den store påvirkning på havbunden.

Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri (FSK-PO) er skuffede over, at den offentliggjorte handlingsplan ikke begrænser eller varsler en udfasning af bomtrawlsfiskeri. Modsat var FSK-PO positive over, at skånsomt fiskeri i handlingsplanen blev set som en del af løsningen. FSK-PO mente, at placeringen af de beskyttede områder var meget vigtig. Hvis de ikke blev placeret hensigtsmæssigt, så ville beskyttelsen potentielt underminere kystfiskernes muligheder for at drive fiskeri. Derfor var det vigtigt for FSK-PO, at det skånsomme kystfiskeri blev tænkt ind i planlægningen og arbejdet. Overordnet hilste FSK-PO det velkommen, at man ville minimere fangsten af pattedyr og fugle. Fiskerne skulle dog have tid til at omstille sig til nye redskaber. Kommissionen anbefalede i handlingsplanen, at der blev afsat flere penge til den grønne omstilling, hvilket var positivt, men FSK-PO håbede at blive inddraget i arbejdet. I Kommissionens handlingsplan manglede FSK-PO at se, at også økosystemeffekter af pattedyr og fulgte er vigtige at få kortlagt. Det burde prioriteres og inkluderes i forvaltningen.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at medlemsstaterne generelt vil støtte ambitionerne om at genskabe marine økosystemer og stoppe tilbagegangen af biodiversiteten i havene. Det forventes ligeledes, at medlemsstaterne generelt vil støtte tiltag, som understøtter målsætningerne fastlagt i EU's Biodiversitetsstrategi mod 2030.

Endvidere forudses medlemsstaterne at fremhæve behovet for, at der på tværs af EU fastlægges en harmoniseret tilgang til fiskeriforvaltning i beskyttede havområder på havet, herunder ikke mindst i forhold til eventuelle forbud mod anvendelse af bundsløbende redskaber.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er som udgangspunkt positiv over for Kommissionens plan for genopretning af havnaturen, idet et sundt havmiljø også vil styrke fiskerierhvervet.

Regeringen bemærker, at et generelt forbud mod bundsløbende fiskeredskaber i alle beskyttede havområder i 2030, uanset beskyttelsesformål, vurderes ikke at følge af EU's naturdirektiver. I danske farvande vil et generelt forbud mod bundsløbende fiskeredskaber eksempelvis føre til lukning af et større fuglebeskyttelsesområde i Skagerrak, hvor der i dag er et meget stort og vigtigt fiskeri med bundsløbende fiskeredskaber. Anvendelse af bundsløbende redskaber i dette område skønnes ikke at have afgørende betydning for beskyttelsen af de fugle, som området er udpeget på grundlag af.

Regeringen finder det derfor meget vigtigt, at der stadig kan finde fiskeri med bundsløbende fiskeredskaber sted i beskyttede havområder, så længe områdernes integritet ikke skades, og at udpegningsgrundlaget, herunder udpegede habitater og arter i områderne, sikres den nødvendige beskyttelse i overensstemmelse med EU's naturdirektiver.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

6. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Europæiske Regionsudvalg om energiomstilling af den europæiske fiskeri- og akvakultursektor KOM (2023) 100

Nyt notat.

Resumé

Med henblik på at accelerere energiomstillingen i den europæiske fiskeri- og akvakultursektor, fremlægger Kommissionen i denne meddelelse 27 handlepunkter. Handlepunkterne fokuserer på fire overordnede områder: (1) forbedring af regulering og samarbejde; (2) lukke huller i teknologi og viden gennem forskning og innovation; (3) udvikling af en arbejdsstyrke, som er klædt på til at deltage i energiomstillingen; og (4) at forbedre mulighederne for finansiering. Samlet set skal handlepunkterne resultere i: (1) styrket socioøkonomisk modstandsdygtighed over for udsving i brændstofpriser; (2) styrkede målsætninger om et social, økonomisk og bæredygtigt fiskeri; (3) at der opnås en bæredygtig, klimaneutral, og konkurrencedygtig akvakultursektor; samt (4) at sektoren bidrager til EU's ambitioner for klima, biodiversitet, sundhed og forureningsreduktion. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på præsentation og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 100 den 21. februar 2023 fremlagt en meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Europæiske Regionsudvalg om energiomstilling af den europæiske fiskeri- og akvakultursektor. Meddelelsen foreligger ikke i dansk sprogudgave.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023 med henblik på præsentation og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Baggrunden for meddelelsen er de høje energipriser i 2022, forværret af Ruslands invasion af Ukraine og følgevirkningerne for fiskeriet. Kommissionen vurderer, at brændstofudgifternes andel af driftsresultatet for fiskeriflåden i 2022 steg fra et gennemsnit på 13 pct. til et gennemsnit på 35 pct. Bl.a. derfor vurderer Kommissionen, at der er behov for at accelerere energiomstillingen for fiskeri og akvakultur. Energiomstillingen skal reducere afhængigheden af fossilt brændstof, øge modstandsdygtigheden mod udsving i energipriser samt bidrage til sektorens bæredygtighed.

Meddelelsen er en del af en pakke om foranstaltninger, der skal forbedre bæredygtighed og modstandsdygtighed i EU's fiskeri- og akvakultursektorer, som Kommissionen offentliggjorde den 21. februar 2023. Pakken består af den nærværende meddelelse og tre andre meddelelser om henholdsvis den fælles fiskeripolitik, den fælles markedsordning og en handlingsplan om beskyttelse af marine økosystemer.

Kommissionen fremsætter en samlet plan med formål om, at:

- styrke socioøkonomiske resultater og modstandsdygtighed for EU's fiskeri- og akvakultursektor,
- opnå den fælles fiskeripolitiks målsætninger om, at fiskeri i EU er miljømæssigt økonomisk og socialt bæredygtigt,
- opnå en bæredygtig, klima-neutral og konkurrencedygtig akvakultursektor i overensstemmelse med de retningslinjer for akvakultur, som blev vedtaget af Kommissionen i maj 2021
- sektoren bidrager til EU's ambitioner for klima, biodiversitet, sundhed og forureningsreduktion for 2030 og 2050, og kan udnytte de deraf følgende markedsmuligheder.

Kommissionen fremfører, at det kræver en samlet og gennemgående EU-strategi, centreret omkring et partnerskab, der samler alle de relevante interessenter, og som løbende tilpasses til udviklingen i teknologi, energikilder og infrastruktur.

Det fremhæves, at fiskeriet har reduceret brændstofforbruget 15 pct. pr. kg fanget fisk fra 2009 til 2014, men at udviklingen siden er stagneret.

Kommissionen gennemgår i meddelelsen rammerne for energiomstilling af europæiske fiskerier, herunder støttemuligheder. Kommissionen tilkendegiver sin intention om løbende at gennemgå EU-reguleringen på området for at sikre, at reglerne ikke står i vejen for den nødvendige udvikling.

Kommissionen har identificeret barrierer for energiomstillingen inden for tre områder: teknologi, viden og færdigheder samt finansiering. For teknologi gælder det bl.a. vægt og størrelse af nye fysiske installationer på fartøjer og service infrastruktur. For viden og færdigheder gælder det bl.a. mangel på data og teknologisk viden om brændstofforbrug og alternative teknologier. For finansiering gælder det bl.a. høje investeringsomkostninger for nogle energieffektivitetsteknologier samt mangel på alternative energikilder, som udgør reelle levedygtige løsninger på nuværende tidspunkt.

Disse barrierer søger Kommissionen at adressere i 27 handlepunkter. Handlepunkterne kan inddeles i fire hovedområder:

1) Forbedring af den reguleringsmæssige ramme og samarbejde

Kommissionen vil i 2023 organisere en konference om energiomstillingen af den europæiske fiskeri- og akvakultursektor som den officielle opstart af den fornyede indsats og det fornyede samarbejde om sektorens energiomstillingen. Kommissionen vil i 2023 yderligere igangsætte et nyt energiomstillingspartnerskab for den europæiske fiskeri- og akvakultursektor med deltagelse af et bredt spektrum af interessenter. Kommissionen agter, i samarbejde med energiomstillingspartnerskabet, at have udviklet en køreplan for sektorens energiomstilling inden 2024, som bl.a. skal bidrage til, at sektoren opnår klimaneutralitet i 2050.

2) Lukke hullerne for tilgængelig teknologi og viden gennem forskning og innovation

Kommissionen vil i 2023 igangsætte et studie over omkostninger og fordele for de tilgængelige teknologier til energiomstilling for den europæiske fiskeri- og akvakultursektor. Kommissionen vil videre opstille en digital platform til vidensdeling af gode eksempler på energiomstilling, samt udvikle et internetredskab til vurdering af påvirkningen af brændstofpriser på flåde og sektorniveau. Kommissionen opfordrer alle regioner og medlemsstater til at udforske mulighederne for at udvikle 'fyrtårns'-projekter og promovere projekter om energiomstilling, startende i 2024.

3) Udvikling af en arbejdsstyrke, som er klædt på til at deltage i energiomstillingen.

Kommissionen vil i 2023 arbejde for at fremhæve bevillinger, som udvikler den næste generation af 'blå færdigheder'. Endvidere vil Kommissionen arbejde for at forbedre partnerskaber og samarbejde om færdigheder i den blå økonomi som helhed. Endelig vil Kommissionen udforske mulighederne for et virtuelt akademisk program om energiomstilling, samt videreudvikle eksisterende programmer for "blå færdigheder". Kommissionen opfordrer alle regioner og medlemsstater til at integrere teknologisk viden som er nødvendig for energiomstillingen i den faglige træning og uddannelse inden for fiskeri og akvakultur.

4) Forbedre forretningsmiljøet, herunder finansieringsmuligheder og oplysning herom

Kommissionen vil udvikle en vejledning og en database med information om europæiske finansieringsmuligheder, samt arbejde på at udforske hvordan man i højere grad kan mobilisere lån og privat finansiering, til at støtte udvikling af relevante nye teknologier for ren energi. Kommissionen opfordrer alle regioner og medlemsstater til at arbejde med strategiske og ambitiøse fremgangsmåder for investeringer i energieffektivitet samt at benytte fleksibiliteten i deres fiskeris kapacitetsloft, i samarbejde med sektoren, til at muliggøre installationen af den nødvendige energiomstillingsteknologi ved at omfordele ledig kapacitet, og endelig at inkludere reformer og investeringer i deres nationale RRF-planer (genopretnings- og resiliensfaciliteten), som bidrager til blå teknologi og ren energi.

Ud over de fire hovedområder vil Kommissionen i international sammenhæng bl.a. advokere for at øge ambitionsniveauet for reduktionen i udledning af drivhusgasser i Den Internationale Søfartsorganisation (IMO) strategi samt generelt fremhæve arbejdet med sektorens energiomstilling i internationale organisationer.

Kommissionen bemærker afslutningsvist, at det er afgørende, at fiskeri- og akvakultursektorens energiomstilling accelereres hurtigt. Kommissionen vil at tage bestik af implementeringen af de 27 handlepunkter årligt, og vil foreslå yderligere handlinger, hvis relevant, for at støtte energiomstillingen for sektoren.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om Kommissionens meddelelse.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Meddelelsen vurderes ikke i sig selv at indebære lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Meddelelsen vurderes ikke i sig selv at have erhvervsøkonomiske konsekvenser, men opfølgning på anbefalingerne i meddelelsen kan have konsekvenser for udviklingen og forvaltningen af fiskeriet og akvakultursektoren.

Høring

Sagen har været i høring i § 5-udvalget (fiskeri).

Danmarks Pelagiske Producent Organisation (DPPO) fandt, at man fra dansk side burde arbejde for at ændre kapacitetsreguleringen. Det var desværre ikke med i meddelelsen, hvilket DPPO var skuffet over. DPPO fandt generelt initiativerne i meddelelsen uambitiøse.

Marine Ingredients Denmark (MID) bemærkede, støttet op af Danish Seafood Association og Tænketaanken Hav, at de tidligere ikke kunne modtage støttemidler til grøn omstilling, da det åbenbart var specielle regler for forarbejdningsvirksomheder på fiskeriområdet. Man havde dog nu fået lovning på, at der kunne søges støtte, hvilket var meget positivt. MID understregede, at det var vigtigt fortsat at have fokus på forarbejdningsindustrien, når det handlede om støtte særligt i forhold til at blive sidestillet med andre erhverv.

Danish Seafood Association (DSA) understregede yderligere, at det er et grundlæggende problem, at fiskeindustrien i EU's statsstøtteregele er underlagt en kraftig forskelsbehandling i forhold til andre sektorer. Beløbsgrænserne for fiskeindustriens virksomheder ligger væsentligt under beløbsgrænserne for andre fødevarerforarbejdningsvirksomheder, som ellers er sammenlignelige. DSA bemærker, at fiskeindustrien havde en beløbsgrænse på 30.000 euro over én 3 års-periode. Det betød blandt andet, at virksomheder hurtigt rammer et loft med den lavere grænse.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger ikke oplysninger om andre medlemsstaters holdninger.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter Kommissionens målsætninger for et mere bæredygtigt fiskeri, både miljømæssigt og økonomisk, og er enig i at energiomstillingen er en vigtig del heraf. Regeringen lægger vægt på, at meddelelsen bidrager til, at samtlige medlemsstaters fiskerier følger en målsætning, som er i tråd med den danske målsætning om grøn omstilling af fiskerierhvervet, som bl.a. fremlagt i Grøn Skattereform. Dette vurderes at bidrage til lige konkurrencevilkår på fiskeri- og akvakulturområdet.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

-
7. **Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2023/194 om fastsættelse af fiskerimuligheder for 2023 for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og om fastsættelse af sådanne fiskerimuligheder for visse dybhavsbestande for 2023 og**

2024, for så vidt angår visse fiskerimuligheder for 2023 i EU- og ikke EU-farvande herunder tobis

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

På baggrund af Det Internationale Havundersøgelsesråds (ICES) rådgivning for tobis, som blev offentliggjort den 28. februar 2023, foreslår Kommissionen en tilpasning af fiskerimulighederne for 2023 for så vidt angår tobis, hvor sæsonen traditionelt starter 1. april. Desuden forventes forslaget at indeholde en forhøjelse af fiskerimulighederne for 2023 for dybvandsrejer og hvilling i Skagerrak/Kattegat, som forventes at have tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2023.

Baggrund

Kommissionen forventes at fremlægge forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2023/194 om fastsættelse af fiskerimuligheder for 2023 for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og om fastsættelse af sådanne fiskerimuligheder for visse dybhavsbestande for 2023 og 2024, for så vidt angår visse fiskerimuligheder for 2023 i EU- og ikke EU-farvande herunder tobis.

Forslaget forventes fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 3, og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal.

Forslaget forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Formål og indhold

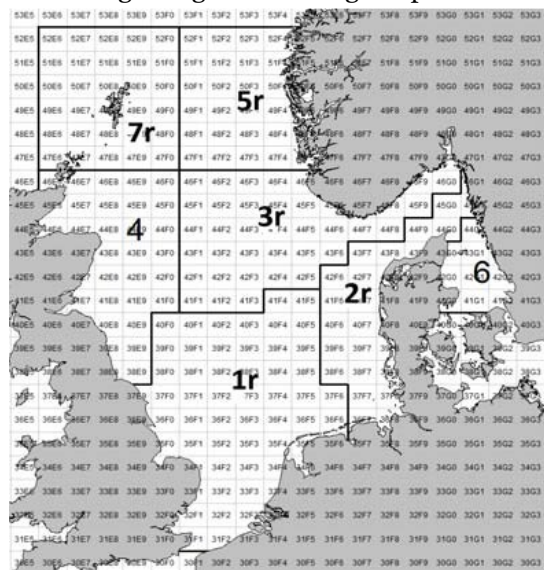
Rådet (landbrug og fiskeri) opnåede i december 2022 politisk enighed om en forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for 2023 for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og om fastsættelse af sådanne fiskerimuligheder for visse dybhavsbestande for 2023 og 2024 (2023/194). Forordningen indeholdt ikke fiskerimuligheder for tobis for fiskerisæsonen 2023, da den videnskabelige rådgivning ikke forelå.

Forslaget forventes derfor bl.a. at fastsætte fiskerimuligheder for tobis for 2023. Ligeledes forventes forslaget at indeholde en forhøjelse af fiskerimulighederne for 2023 for dybvandsrejer og hvilling i Skagerrak/Kattegat.

Tobis

Tobis er en delt bestand mellem EU og Storbritannien. Kommissionen foreslår, at EU's holdning baserer sig på rådgivningen, som Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES) offentliggjorde den 28. februar 2023. Tobissæsonen forudsættes påbegyndt den 1. april 2023.

TAC¹-rådgivningen for tobis gives pr. område for hvert af de syv følgende forvaltningsområder:

For 2023 har ICES fremlagt ny rådgivning for følgende 4 forvaltningsområder (i parentes rådgivningen for 2022).

- Område 1r (Dogger Banke området og sydlige Nordsø) : 120.428 tons (5.000 tons monitoringskvote).
- Område 2r (centrale østlige Nordsø og Skagerrak): 40.997 tons (71.859 tons).
- Område 3r (Norske farvande i Nordsøen og Skagerrak): 30.570 tons (85.559 tons).
- Område 4 (skotske østkyst): 35.020 ton (5.000 tons monitoringskvote).

For områderne 5r, 6 og 7r er der ikke udført en analytisk bestandsvurdering af ICES. For disse områder dækker ICES rådgivningen for 2022 også 2023:

- Område 5r (Viking og Bergen Bank i norsk zone i Nordsøen): 0 tons.
- Område 6 (Kattegat): 140 tons.
- Område 7r (Shetlandsområdet): 0 tons.

For område 3r, der primært ligger i norsk zone forventes det, at EU efter aftale med Storbritannien, på baggrund af videnskabelig rådgivning fra ICES, vil fastsætte ca. 8 pct. af rådgivningen som fiskerimuligheder for EU-farvande i lighed med tilsvarende tilgang de seneste år.

Dybvandsrejer og hvilling i Skagerrak/Kattegat

For dybvandsrejer i Skagerrak og hvilling i Skagerrak/Kattegat, som er bestande delt mellem EU og Norge, blev der fra årets begyndelse fastsat midlertidige kvoter på et niveau svarende til 25 pct. af niveauet for 2022. Dette indebar en TAC på 1.350 tons dybvandsrejer og 232 tons hvilling. TAC'erne vil blive fastsat i overensstemmelse med den videnskabelige rådgivning. For dybvandsrejer i Skagerrak fastsættes en TAC på 4.117 tons for perioden 1. januar til 30. juni 2023, hvoraf EU-TAC'en udgør 2.199 tons.

¹ TAC = Total Allowable Catches = samlede tilladte fangstmængder

For hvilling i Skagerrak og Kattegat fastsættes en TAC på 676 tons for 2023, hvoraf EU-TAC'en udgør 664 tons. I forhold hertil forventes forslaget at have tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2023.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Forslaget er et led i gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget har ikke konsekvenser for EU's budget.

Fastsættelse af fiskerimuligheder har erhvervsøkonomiske konsekvenser. Der er både stigende og fallende fiskerimuligheder af relevans for dansk fiskeri i forslaget. Konsekvenserne for bruttoindtjeningen vil derudover også afhænge af blandt andet udviklingen i afsætningspriserne samt omkostninger, herunder brændstof, og af fiskerimønstre. Fiskerimulighedernes størrelse har selvsagt også afledte erhvervsøkonomiske konsekvenser for forarbejdningsindustrien.

Tobis er en industrifisk, som anvendes til at fremstille fiskemel og fiskeolie. Det er økonomisk en vigtig fisk for dansk fiskeri, samt for den danske fiskemel- og fiskeolieindustri. Tobis er sammen med brisling de to vigtigste industriarter i dansk fiskeri. Priserne for tobis svinger, også afhængigt af udbuddet på verdensmarkedet. Ligeledes svinger niveauet af fiskerimulighederne, som følge af den biologiske rådgivning. Danmark har 96 pct. af EU's fiskerimuligheder efter tobis. Danske fiskeres samlede fiskerimuligheder for tobis var i 2022 på 83.123 tons. I gennemsnit er prisen for tobis ca. 2 kr. pr. kilo, hvilket svarer til en førstehåndsværdi for fiskeriet på omkring 166 mio. kr. i 2022 og dertil kommer betydningen af tobis som råvare for fiskemel- og fiskeolieindustrien. Som følge af den videnskabelige rådgivning for 2023 for tobis, forudses der en stigning i bruttoindtjeningen i tobisfiskeriet.

Forslaget skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for de berørte bestande.

Høring

Sagen har været i høring i § 5-udvalget (fiskeri).

Marine Ingredients Denmark opfordrede til, at der igen kom et møde om den nationale forvaltning, når der forelå en aftale med Storbritannien om tobis.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at forslaget kan vedtages med et kvalificeret flertal i Rådet.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter, at fiskerimuligheder for tobis fastsættes i overensstemmelse med den videnskabelige rådgivning. Regeringen støtter, at fiskerimuligheder for tobis fastsættes hurtigst muligt, så fiskeriet kan påbegyndes fra den 1. april 2023.

Regeringen støtter fastsættelse af fiskerimuligheder for dybvandsrejer i Skagerrak/Kattegat for perioden 1. januar til 30. juni 2023 og for hvilling i Skagerrak/Kattegat for perioden 1. januar til 31. december 2023 i overensstemmelse med den videnskabelige rådgivning.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 9. december 2022 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2022, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 30. november 2022.

Notatet er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

8. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om den Europæiske Unions geografiske betegnelser for vin, spiritus og landbrugsprodukter og kvalitetsordninger for landbrugsprodukter, om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/787 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1151/2012 KOM (2022) 134

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 25. maj 2022. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremlagt et forslag til revision af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af 21. november 2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer. Forslaget indeholder ingen grundlæggende ændringer af de nuværende ordninger, idet sigtet med forslaget er at forbedre ordningernes funktion. Der foreslås en målrettet beskyttelse af geografiske betegnelser og mere effektive registreringsprocesser. Endvidere foreslås det, at der kan inddrages bæredygtighedskriterier på frivillig basis i ordningerne. Forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2022) 134 af den 31. marts 2022 fremsat forslag om Europa-Parlamentets og Rådets forordning om den Europæiske Unions geografiske betegnelser for vin, spiritus og landbrugsprodukter og kvalitetsordninger for landbrugsprodukter, om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/787 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1151/2012. Forslaget er oversendt til Rådet i en dansk sprogudgave den 31. marts 2022.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 2, og artikel 118, stk. 1, og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

| Forslaget forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Formål og indhold

Forslaget om geografiske betegnelser er et initiativ, som fremgår af Kommissionens Jord til bord-strategi. En geografisk betegnelse er en betegnelse, der anvendes på en fødevare eller et landbrugsprodukt, som er fremstillet eller forarbejdet i et afgrænset geografisk område. Geografiske betegnelser anerkendes som intellektuelle ejendomsrettigheder.

Reglerne om geografiske betegnelser omfatter beskyttede oprindelsesbetegnelser (BOB'er) og beskyttede geografiske betegnelser (BGB'er). Der er tre ordninger for geografiske betegnelser, der omfatter landbrugsprodukter og fødevarer samt vin og spiritus. Geografiske betegnelser registreres på baggrund af en varespecifikation udarbejdet af en producentsammenslutning. Der er oprettet et EU-register, som indeholder ca. 3.500 geografiske betegnelser.

Der er fremsat forslag om en ny forordning om geografiske betegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer. Ordningerne om vin og spiritus ændres ved ændringer af de eksisterende forordninger, idet en række regler, der er fælles for de tre ordninger, bl.a. procedureregler, samles i nærværende forordning.

Kommissionen angiver i begrundelsen for forslaget, at ordningerne i al væsentlighed opfylder formålet, men at der er plads til forbedringer. Forslaget indeholder derfor ikke grundlæggende ændringer af lovgivningen om geografiske betegnelser. Forslaget sigter mod at forbedre ordningernes funktion ved at sikre en målrettet beskyttelse af geografiske betegnelser og mere effektive registreringsprocesser. Endvidere foreslås det, at bæredygtighedskriterier kan inddrages i ordningerne på frivillig basis.

De vigtigste elementer i forslaget er:

1. Håndhævelsen af reglerne for geografiske betegnelser forbedres, navnlig med øget fokus på internetsalg.
2. Forslaget indeholder bestemmelser, som påvirker forholdet mellem geografiske betegnelser og varemærkerettigheder, der øger favorisering af geografiske betegnelser. Det vil sige, at et eksisterende varemærke kun beskyttes mod registrering af en geografisk betegnelse, hvis registrering – grundet varemærkets omdømme og anseelse – kan vildlede forbrugerne i forhold til den oprindelige/"rigtige" identitet for produktet.
3. Beskyttelsen af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser omfatter også top-domænenavne på internettet, idet nationale administratorer af topdomænenavne, der er oprettet i EU, efter anmodning fra en fysisk eller juridisk person med en legitim interesse, skal tilbagekalde eller overflytte et registreret domænenavn, som er registreret i ond tro eller bruges svigagtigt eller vildledende.
4. Procedurene for registrering af geografiske betegnelser bliver identiske for alle tre ordninger, og ansøgninger kan fremsendes digitalt.
5. Det foreslås, at alle geografiske betegnelser skal klassificeres under den kombinerede nomenklatur, der er det numeriske kodningssystem for produkter, der bevæger sig i handel i EU. I øjeblikket er kun et begrænset antal klassificeret.
6. Sagsbehandlingen af ansøgninger om registrering af geografiske betegnelser flyttes til Den Europæiske Unions kontor for intellektuel ejendomsret (EUIPO). Afgørelsen om registrering af en geografisk betegnelse, forbliver Kommissionens ansvar. Opgaverne finansieres inden for EUIPO's budget.
7. Der fastsættes regler for anvendelse af fødevarer med en geografisk betegnelse som ingrediens i en fødevare.
8. Producenter af produkter med geografiske betegnelser tilskyndes til at fastsætte bæredygtighedskriterier, men det vil ikke være obligatorisk.
9. Ifølge forslaget kan der oprettes producentsammenslutninger på initiativ af interesserede parter. Producentsammenslutninger kan anderkendes og tillægges beføjelser til at samarbejde med myndighederne om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.
10. Ordningerne om geografiske betegnelser for vin og spiritus revideres alene med henblik på, at bæredygtighedskriterier kan indgå i varespecifikationen.

Formandskabets ændringsforslag

Formandskabet har fremsat en række ændringsforslag, herunder til bestemmelser om overførsel af opgaver til EUIPO. Formandskabet har også forslået at fratage Kommissionens beføjelser om at fastsætte

delegerede retsakter vedrørende opgaver, der overføres. Det præciseres desuden, at kontrollen af produkter med geografiske betegnelser også omfatter produkter, der er produceret med henblik på eksport.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger ikke. Ordføreren i Landbrugsudvalget har fremlagt et udkast til ændringsforslag i oktober 2022, med tydeligt fokus på øget beskyttelse af geografiske betegnelser og øgede beføjelser til producentsammenslutninger, herunder i forhold til at overvåge markedsføring og priser. Der foreslås uddybende regler om udvidede beføjelser til anerkendte producentsammenslutninger, herunder at de efter delegation fra den kompetente myndighed kan gennemføre overvågningsaktiviteter for at forhindre svindel. Der foreslås endvidere, at der fastsættes regler for brug af produkter med geografiske betegnelser som ingredienser i fødevarer og regler for anvendelse af geografiske betegnelser i navne på fødevarer. Endvidere foreslås, at der fastsættes nærmere bestemmelser om frivillig mærkning af produkter med geografiske betegnelser f.eks. med afbildninger af det geografiske oprindelsesområde, der henvises til i produktet.

Nærhedsprincippet

Forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det reviderer eksisterende EU-lovgivning.

Gældende dansk ret

I medfør af Lov om fødevarer, jf. lovbekendtgørelse nr. 8 af 6. januar 2022, er der udstedt bekendtgørelse nr. 1073 af 13. september 2017 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer. Bekendtgørelsen omfatter bestemmelser, der er nødvendige for at administrere ordningen i Danmark.

Konsekvenser

Forslaget har lovgivningsmæssige konsekvenser, idet en vedtagelse af forslaget medfører behov for at etablere en hjemmel til at anerkende producentsammenslutninger, og der vil endvidere være behov for tilpasning af bekendtgørelse om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer.

Forslaget forventes ikke at medføre statsfinansielle konsekvenser. Forslaget forventes derudover ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Det vurderes, at forslaget udgør en begrænsning af den beskyttelse, som varemærker normalt nyder i varemærkeretten. Udgangspunktet for beskyttelse af varemærker er, at disse beskyttes mod andres brug af kendetegn, der er identiske eller kan forveksles. Indehaveren af et varemærke er med forslaget stillet dårligere overfor geografiske betegnelser end over for andre forretningskendetegn, idet et eksisterende varemærke kun kan beskyttes mod registrering af en geografisk betegnelse, hvis dette – grundet varemærkets omdømme og anseelse – kan vildlede forbrugerne i forhold til den oprindelige/”rigtige” identitet for produktet.

Forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen, i §2-udvalget (landbrug) og Det Rådgivende Fødevareudvalgs EU-underudvalg.

Mejeriforeningen har tilkendegivet, at det skal præciseres, at beskyttelsen kun kan gælde i EU, og kun i visse tredjelande, hvis disse specifikt er omfattet af en konkret godkendelse/beskyttelse.

Landbrug & Fødevarer er umiddelbart positive over, at ordningerne for geografiske betegnelser gøres mere effektive, og at der lægges op til at bæredygtighedskriterier kan inddrages i ordningerne på frivillig

basis. Landbrug & Fødevarer er dog ikke enige i den foreslåede overflytning af registreringen af geografiske betegnelser til Den Europæiske Unions kontor for Intellectuel Ejendomsret (EIPO). Ordningerne for geografiske betegnelser (GI) er europæiske kvalitetsordninger for landbrugsprodukter. Til ordningerne hører blandt andet krav til fremstillingsmetode, og organoleptiske egenskaber, som er langt fra EIPOs arbejdsområde og ekspertise, som vedrører varemærker og intellektuelle rettigheder. Derfor finder Landbrug & Fødevarer, at ordningerne – herunder også sagsbehandlingen af ansøgninger om registrering af geografisk betegnelse – hører hjemme i Kommissionens generaldirektorat for Landbrug og dele af ordningen bør ikke som foreslået overføres til EIPO.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En stor gruppe medlemsstater lægger stor vægt på at fastholde ordningerne, men en gruppe medlemsstater er skeptiske overfor at inkludere bæredygtighed som et obligatorisk element. En række medlemsstater er endvidere skeptiske overfor at uddelegere kompetence fra Kommissionen til EIPO.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er generelt enig i, at en satsning på kvalitet er nødvendig, hvis europæisk landbrug og fødevarerhverv skal klare sig i den stigende globale konkurrence, herunder med fokus på bæredygtighed.

Regeringen finder dog samtidig, at ordningen skal være så enkel som muligt at administrere, ikke skal medføre øget protektionisme, skal være i overensstemmelse med WTO og andre relevante internationale aftaler.

Regeringen finder, at ordningen skal være tilstrækkeligt fleksibel og markedsorienteret, tage hensyn til private og nationale ordninger og skal sikre bæredygtighed, sunde fødevarer og innovation.

Regeringen finder generelt, at de initiativer, der udspringer af forslaget skal være forbrugerorienterede og i overensstemmelse med den horisontale fødevarelovgivning. Det gælder særligt mærkningsreglerne og lovgivningen om intellektuelle ejendomsrettigheder.

Regeringen finder, at varemærkeindehaveres beskyttelse mod registrering af en geografisk betegnelse ikke bør være ringere end den beskyttelse, som varemærkeretten giver over for andre kendetegn.

Regeringen finder endvidere, at det er vigtigt, at en overførsel af opgaver til EIPO betinges af, at der skabes klarhed over finansieringen heraf, og at udgiften til sagsbehandling af ansøgninger om registrering af geografiske betegnelser ikke overvælttes på virksomheder, der ansøger om varemærke- og designbeskyttelse.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 3. juni 2022 forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 13. juni 2022, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 25. maj 2022.

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 28. april 2022.

Notaterne er ligeledes fremsendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

9. **Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om mærkning af økologisk kæledyrsfoder** **KOM (2022) 659**

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om mærkning af økologisk kæledyrsfoder. Forslaget supplerer den nuværende økologiforordning 2018/848, da mærkning af økologisk kæledyrsfoder ikke er fastlagt i økologiforordningen. Da økologisk kæledyrsfoder sælges direkte til forbrugerne, ønsker man at anvende de samme mærkningsregler som gælder for økologiske fødevarer. Brug af EU-logoet for økologi vil også følge de nuværende regler for økologiske fødevarer. Forslaget fastlægger en overgangsordning, så erhvervet kan tilpasse emballage mv. til de nye mærkningskrav. En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2022)659 af den 28. november 2022 fremsendt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om mærkning af økologisk kæledyrsfoder. Forslaget er oversendt til Rådet i en dansk sprogudgave den 30. november 2022.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 2, og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Forslaget forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Formål og indhold

Forslaget supplerer den nuværende økologiforordning 2018/848, da forordningen har vist sig ikke i nødvendigt omfang at rumme specifikke mærkningskrav for økologisk kæledyrsfoder, som placerer sig mellem at være foder til produktionsdyr og at have mærkningskrav, der skal passe til kæledyrsfoder markedsført til forbrugere som ejer kæledyr.

De nuværende EU-regler for økologisk foder til produktionsdyr giver ikke mulighed for at mærke produktet som økologisk og anvende EU's økologilogo, medmindre alle ingredienser af landbrugsoprindelse er økologiske, og 95 pct. af foderets tørstofindhold er økologisk. De sidste 5 pct. kan udelukkende udgøres af foderstoffer som er positivt listet i økologiforordningerne. For foder til produktionsdyr er der dog mulighed for at markedsføre foderprodukter, der kan bruges i økologi, men ikke lever op til at kunne mærkes som økologisk, for eksempel mineralblandinger, hvor mere end 95 pct. af tørstof ikke er økologisk.

Forslaget lægger op til at følge de samme indholds- og mærkningskrav for foder til kæledyr, som gælder for økologiske fødevarer, da de på samme vis markedsføres til den endelige forbruger. For økologiske fødevarer er mærkningsregler for minimumsindhold af økologiske ingredienser på 95 pct., hvor der tilføjes op til 5 pct. ikke-økologiske ingredienser under restriktive krav.

Forslaget vil gøre det obligatorisk at anvende EU's økologilogo på økologisk kæledyrsfoder, der markedsføres som økologisk i varebetegnelsen.

Forslaget rummer ligeledes adgang til at tillade en mærkning i ingredienslisten. Visse ingredienser kan således være økologiske, uden at det samlede kæledyrsfoderprodukt kan mærkes som økologisk i varebetegnelsen.

Forslaget vil også give mulighed for at anvende en mærkning i varebetegnelsen af kæledyrsfoder som indeholder vildtfangede fisk og vildt i kombination med andre økologiske ingredienser. Dette er tilsvarende de gældende mærkningsmuligheder for økologiske fødevarer.

Forslaget vurderes uklart i forhold til, hvordan de resterende 5 pct. ikke-økologisk foder, som må være i blandingen, reelt skal reguleres. Herunder om det vil kræve, at produkterne optages på en positivliste i basisforordningen. Det er ligeledes uklart, om mærkning som ”økologisk med indhold af vildtfangede fisk og vildtjagt” vil kræve, at vildtfangede fisk og vildt specifikt fremgår af reglerne for brug af økologisk foder.

Forslaget indeholder en overgangsordning for at tilpasse mærkningen på emballage på 6 måneder, gældende fra ikrafttrædelsesdatoen af forordningen. Eksisterende produktion af økologisk kæledyrsfoder efter nationale økologiregler tilbydes en ordning, så der bygges bro over til de nye EU-regler, der skulle have været på plads fra 1. januar 2022.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke.

Nærhedsprincippet

Forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det supplerer eksisterende EU-lovgivning. Forslaget er et led i gennemførelsen af den allerede vedtagne økologiforordning 2018/848.

Gældende dansk ret

I medfør af § 14 i bekendtgørelse af økologiloven nr. 1203 af 29. august 2022, er udstedt bekendtgørelse nr. 2168 af 23. november 2021 om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v. Bekendtgørelsen omfatter bestemmelser om økologisk kæledyrsfoder i Danmark. Forslaget medfører, at specifikke bestemmelser skal udtages af bekendtgørelsen, hvis de foreslåede EU-regler vedtages.

Konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have væsentlige statsfinansielle konsekvenser eller administrative konsekvenser. Forslaget har ingen nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser. En vedtagelse af forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauer i Danmark og EU.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i §2-udvalget (landbrug). Der har ikke været bemærkninger.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at forslaget kan vedtages med et kvalificeret flertal i Rådet.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen forholder sig generelt positivt til forslaget, idet der lægges op til at anvende de samme mærkningskrav for økologisk kæledyrsfoder, som gælder for økologiske fødevarer. Det er endvidere positivt, at forslaget lægger op til, at der tages hensyn til de eksisterende producenter af økologisk kæledyrsfoder.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.